

**Saksanseisojakerho r.y.
Jalostustoimikunta**

**JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA
1.1.2006 – 31.12.2010
LYHYTKARVAINEN SAKSANSEISOJA
307**

Tämä jalostuksen tavoiteohjelma on laaja tietopaketti käsittelemästään rodusta kaikkien rodun harrastajien ja rodusta kiinnostuneiden käyttöön. Tavoiteohjelma on laadittu Suomen Kennelliitto r.y.:n jalostustieteellisen toimikunnan mallirungon ja siihen liittyvien ohjeiden pohjalta. Jalostuksen tavoiteohjelma on käsitelty Saksanseisojakerho r.y.:n vuosikokouksessa 2005, mistä on hyvissä ajoin tiedotettu rotujärjestön jäseniä jäsenjulkaisu Saksanseisoja –lehden joulukuun 2004 numerossa sekä rotujärjestön internet-sivuilla. Tämän jälkeen jalostuksen tavoiteohjelma on ollut rotujärjestön internet-sivuilla: www.saksanseisojakerho.fi kaikkien rodusta kiinnostuneiden tutustuttavana ja kommentoitavana hyvissä ajoin ennen vuosikokousta 2005. Vuosikokouksen roturyhmäkokouksessa tavoiteohjelma on käyty läpi ja Saksanseisojakerho r.y.:n vuosikokouksessa 10.4.2005 hyväksytty jäsenistöltä tulleen palautteen mukaisesti muokattuna.

Suomen Kennelliitto r.y.:n jalostustieteellisen toimikunnan hyväksymisen jälkeen tämä jalostuksen tavoiteohjelma on voimassa 1.1.2006 alkaneen PEVISA-kauden, minkä jälkeen tavoiteohjelma jälleen päivitetään.

Jalostuksen tavoiteohjelma on luettavissa ja tulostettavissa Saksanseisojakerho r.y.:n internet –sivuilta (www.saksanseisojakerho.fi => lyhytkarvainen saksanseisoja) ja saatavissa myös tavoiteohjelman kokoajalta pyydettäessä.

Koonnut ja saadun palautteen mukaisesti muokannut: Raija Tammelin.

Kannen piirros: Seppo Polameri

SISÄLLYSLUETTELO

- 1. YHTEENVETO**
- 2. RODUN TAUSTA**
- 3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA**
- 4. NYKYTILANNE**
  - 4.1. POPULAATION KOKO JA RAKENNE**
    - 4.1.1. Rekisteröinnit ja kannan kehittyminen Suomessa
    - 4.1.2. Koirien jalostuskäyttö ja kannan geneettinen rakenne
    - 4.1.3. Populaation koko ja rakenne Saksassa
    - 4.1.4. Kanta muissa maissa
  - 4.2. KÄYTTÖMINAISUUDET**
    - 4.2.1. Nykyinen käyttötarkoitus
    - 4.2.2. Käyttökokeet Suomessa
      - 4.2.2.1. Kanakoirien erikoiskokeet (KAER)
      - 4.2.2.2. Lyhytkarvaisen saksanseisajan KAER-kokeisiin osallistuminen
      - 4.2.2.3. Metsästysjälkikokeet (MEJÄ)
    - 4.2.3. Käyttökokeet Saksassa
      - 4.2.3.1. VJP
      - 4.2.3.2. HZP
      - 4.2.3.3. VGP
      - 4.2.3.4. Lyhytkarvaisen saksanseisajan koekäynnit Saksassa
  - 4.3. LUONNE**
    - 4.3.1. Rotumääritelmän ja rodun emämaan rotujärjestön tavoitteet
    - 4.3.2. Luonteen testaaminen Suomessa
  - 4.4. TERVEYS**
    - 4.4.1. PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet: lonkkaniveldysplasia
    - 4.4.2. Muut Suomessa rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat
    - 4.4.3. Yhteenveto rodulla muissa maissa tai kirjallisuudessa kuvatuista sairauksista ja vioista
    - 4.4.3. Tilanne rodun emämaassa
  - 4.5. ULKOMUOTO**
    - 4.5.1. Voimassa oleva rotumääritelmä
    - 4.5.2. Ulkomuodon arvioiminen Suomessa
      - 4.5.2.1. Koiranäyttelyt
      - 4.5.2.2. Junkkarin ulkomuotokatselmuksset
    - 4.5.3. Ulkomuodon arvioiminen rodun emämaassa
      - 4.5.3.1. Jalostuskatselmuksset
      - 4.5.3.2. Arviointiperusteet jalostuskatselmuksissa
- 5. YHTEENVETO AIEMMAN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA**
- 6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA STRATEGIAT**
  - 6.1. Visio
  - 6.2. Rodun tavoitteet ja strategia
    - 6.2.1. Kannan kehittymisen tavoitteet
    - 6.2.2. Populaation kokonaistila ja rakenne
    - 6.2.3. Terveys
    - 6.2.4. Luonne
    - 6.2.5. Ulkomuoto
  - 6.3. Uhat ja mahdollisuudet
  - 6.4. Varautuminen ongelmiin
  - 6.5. Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi
- 7. TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA**
- 8. LÄHTEET**

1. YHTEENVETO

Lyhytkarvainen saksanseisoja on Keski-Euroopassa vanha rotu, jota on käytetty muiden saksalaisten kanakoirarotujen jalostamiseen. Rodun terveystilanne on tänä päivänä erinomainen, ongelma onkin populaatiossa esiintyvä lähisukuisuus Suomessa. Ongelmallista on suunnitella jalostusyhdistelmiä, missä sukusiitosaste pysyy riittävän alhaisena ja jo tiedossa olevat perinnölliset sairaudet/viat eivät kertautuisi molempien vanhempien takaa. Ulkomaisten koirien käyttö jalostuksessa onkin lisääntynyt. Kotimainen jalostustoiminta on kehittynyt yhä tavoitteellisempaan suuntaan ja kasvattajakunta on valveutunutta.

Rodun kanta on pysynyt vakaana ja pennut ovat menneet lähestulkoon kokonaisuudessaan metsästäjille. Rotu on voimakkaan riistaintonsa vuoksi säilynyt metsästäjien käsissä, eikä erillistä näyttelyharrastajien joukkoa ole kehittynyt. Vaikka käyttökokeissa käyvien koirien määrä on vakiintunut, yhä laajempaa koiramäärää tulisi testata metsästysominaisuuksien suhteen. Suomalaisen lyhytkarvaisen saksanseisokannan rotutyypin ja rakenteen on yhtenäinen ja oikea. Kansainvälinen yhteistyö on aktiivista.

2. RODUN TAUSTA

2.1 Rodun syntyhistoria

Lyhytkarvaisen saksanseisokannan historia alkaa koirista, joita käytettiin ennen kaikkea Välimeren maissa riistalintujen verkkometsästyksessä sekä apuna haukoilla metsästettäessä. Seisovat lintukoirat tulivat Ranskan ja Flanderin kautta Saksan hoveihin. Näiden koirien tärkein ominaisuus oli seisontataipumus riistalle. Kaksipiippuisen haulikon käyttöönoton (v. 1750) myötä seisovia lintukoiria tarvittiin yhä enemmän ja riistalintujen lentoon amunnasta tuli kuninkaallinen urheilumuoto. Napoleonin murskattua feodaalijärjestelmän vuonna 1805 sai saksalainen keskiluokka mahdollisuuden pienriistametsästykseseen. Saksassa tästä pelkästään seisovasta koirasta jalostettiin monikäyttöinen metsästyskoira risteyttäen siihen vanhoja saksalaisia rotuja, kuten vainukoira, verijälkikoira, ajokoira ja vinttikoiria. Hektor I (synt.1872) pidetään lyhytkarvaisen saksanseisokannan esi-isänä. Senaikaisen koiran tyyppi poikkesi nykypäivän saksanseisokannasta. Ne olivat enimmäkseen raskaita, niillä oli usein riippuva maha tai notkoselkä, tihrusilmät ja pehmeät kypälät. Siksi ne työskentelivät verkkaisemmin ja olivat yleensä hyviä noutajia.

Lisäämällä tarkkaan harkittu annos pointterivertaa, kuten Solms-Braunfels'in prinssi Albrecht ehdotti, saatiin lyhytkarvaisen saksanseisokannan vainu paranemaan ja rakenne kevenemään. Vuodesta 1897 alkaen julkaistu vuosikirja "Zuchtbuch Deutsch Kurzhaar" on ollut perusta kehitettäessä rodun jalostusta. Prinssi Albrecht zu Solms-Braunfeld kirjasi lyhytkarvaisen saksanseisokannan rotumerkit, laati rakenteen arvosteluohjeet ja lopulta yksinkertaiset koesäännöt metsästyskoirille. Nykyään lyhytkarvaisella saksanseisokannalla on tarkat jalostus- ja koesäännöt.

2.2 Nykyinen käyttötarkoitus ja rodun kuvaus

Lyhytkarvainen saksanseisoja on riistaintoinen, kestävä, hyvällä vainulla varustettu, yhteistyöhaluinen, monipuoliseen metsästykseseen soveltuva seisova lintukoira, joka pystyy hakemaan riistaa hyvin avoimessa ja peitteisessä maastossa sekä noutamaan ja jäljittämään pudotetun riista maalta ja vedestä ja toimii metsästystilanteissa kaikkien sille asetettujen vaatimusten mukaisesti vielä vanhanakin.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Lyhytkarvainen saksanseisoja kuuluu mannermaisten seisotarotujen yhteisen rotujärjestön, Saksanseisotakerho r.y.:n alaisuuteen. Saksanseisotakerho on perustettu vuonna 1943, jolloin yhdistyksen jäseniksi ilmoittautui 27 saksanseisotajien harrastajaa. Tällä hetkellä Suomen Kennelliittoon kuuluvassa rotujärjestössä on noin 2400 jäsentä.

Aluksi rotujärjestön edustamat koirat olivat vain lyhyt- ja karkeakarvaisia saksanseisotajia, mutta nyt valikoimaan kuuluu jo 20 erilaista mannermaista seisotarotua tai rotumuunnosta, joihin rekisteröidään vuosittain 600 - 800 uutta pentua.

Saksanseisotakerhon tarkoitus on ylläpitää ja kehittää mannermaisia seisotavia lintukoiria metsästyksen monitoimikoirina sekä edistää kanakoira-harrastusta Suomessa. Tähän kerho pyrkii järjestämällä roduilleen näyttelyitä, katselmuksia sekä kanakoirien erikoiskokeita (KAER) ja kilpailuja, julkaisemalla opaskirjoja ja neljästi vuodessa ilmestyvää Saksanseisotaja-lehteä sekä näyttely- ja koetulokset sisältävää vuosikirjaa. Kerho myös vaalii ja ohjaa edustamiensa rotujen rodunjalostusta sekä pyrkii kaikin keinoin torjumaan koirien terveydentilaa mahdollisesti horjuttavia perinnöllisiä vikoja ja muita eläinsairauksia sekä tiedottamaan niistä jäsenilleen.

Saksanseisotakerhon hallituksessa on 7 jäsentä ja sihteeri. Lisäksi kerhon toimintaa ohjaavat toimikunnat: jalostustoimikunta, ulkomuototoimikunta, koetoimikunta ja tietojenkäsittelytoimikunta. Kerhon toimihenkilöihin kuuluvat myös päätoimittaja, jäseni sihteeri, myyntisihteeri, vuosikirjan päätoimittaja ja kotisivujen vastuuhenkilö.

Saksanseisotakerhon jalostustoimikunnassa on 9 jäsentä. Jalostusneuvojat valitsee Saksanseisotakerhon vuosikokous. Valtarotujen, lyhytkarvaisen ja karkeakarvaisen saksanseisotajan jalostusneuvonta työllistää suurimman osan toimikunnan jäsenistä: lk-saksanseisotajan jalostusneuvonnasta vastaa 3 henkilöä ja kk-saksanseisotajan jalostusneuvonnasta 3 henkilöä. Bretonien jalostusneuvonnasta vastaa 1 henkilö, münsterinseisotajien sekä pitkäkarvaisen saksanseisotajan jalostusneuvonnasta vastaa 1 henkilö ja muiden jäljelle jäävien rotujen jalostusneuvonnasta vastaa 1 henkilö. Saksanseisotakerhon sääntöjen mukaan rotu saa oman jalostusneuvojan, kun rekisteröityjen pentujen määrä ylittää 50 pentua/vuosi. Pienempien, mutta Suomeen jo vakiintuneiden rotujen (pitkäkarvainen saksanseisotaja, unkarinvizslat, korthalsingriffoni, bracco italiano, spinone, weimarinseisotaja ja stabyhoun) pentuvälityksestä ja rotutietouden jakamisesta vastaa jalostustoimikunnan kullekin rodulle valitsema pentuvälittäjä.

Saksanseisotakerhon jalostustoimikunta määrittelee jalostuksen tavoitteet ja seuraa rotujemme tilaa. Toimikunta ohjaa jalostuksen suunnittelua antamalla lausuntoja ja suosituksia jalostusyhdistelmistä sekä hoitaa pentuvälitystä. Toimikunta pitää yllä jalostusrekisteriä jalostukseen sopiviksi katsotuista koirista. Jalostustoimikunta on mukana järjestelemässä jokavuotista nuorten koirien ikäluokkakatselmusta Junkkaria, vuosikokouksen tai erikoisnäyttelyn yhteydessä järjestettäviä jalostusaiheisia luentopäiviä sekä vastaa joka toinen vuosi pidettävän jalostusuroskatselmuksen järjestelyistä.

4. NYKYTILANNE

4.1. POPULAATION KOKO JA RAKENNE

4.1.1. Rekisteröinnit ja kannan kehittyminen Suomessa

Saksanseisojilla on metsästetty maassamme ja 1800-luvun loppupuoliskolta alkaen. Saksanseisojarotujen harrastus oli ensimmäisen maailmansodan jälkeisinä vuosina 1920-luvulla vilkasta. Sotien välissä lyhytkarvaisia saksanseisojia tuotiin Saksasta ja myös Ruotsista. Nykyiset suomalaiset linjat ulottuvat Saksanseisojakerhon rekisterissä näihin tuontikoiriin saakka. Myös sotien jälkeen Tanskasta tuotetut lyhytkarvaiset ovat vaikuttaneet kantaamme. Noina aikoina risteytettiin myös lyhytkarvaisia ja karkeakarvaisia keskenään. Kennelliitto rekisteröi jälkeläiset B-sukupolvijärjestelmän mukaan lopulta puhdasrotuisina, mutta perintötekijät ehtivät jo sekoittua kantaan, mistä johtunee mm se, että maamme lyhytkarvaisissa on enemmän lonkkanivelen kasvuhäiriötä karkeakarvaisten peruina kuin Ruotsin lyhytkarvaisissa. Saksantuonnit 1980-luvulta alkaen ovat tuoneet kantaan korkealaatuista metsästysintoista ainesta parantaen myös luonnetta ja ulkomuotoa. Lyhytkarvaisen saksanseisojan rekisteröinnit ovat pudonneet muutaman vuoden takaisesta huipusta noin 200/vuosi. Rotu on säilynyt metsästyskoirana.

Taulukko 1. Rekisteröinnit Suomessa 1994-2003. T-narttu/uross, tuontikoiria (Saksanseisojakerho ry tietokanta).

V	Narttu	Uros	Pentueet	Yht.	T-nart	T-uross	T-yht.	Kaikki yht.	
1986	68	73	24	141	7		7	148	
1987	68	79	23	147	4	4	8	155	
1988	70	90	26	160	1	2	3	163	
1989	86	84	27	170	5	3	8	178	
1990	104	98	29	202	7	3	10	212	
1991	112	120	35	232	2	5	7	239	
1992	119	131	35	250	2	6	8	258	
1993	108	101	31	209	6	3	9	218	
1994	142	163	44	305	1	1	2	307	
1995	104	93	28	197	1	3	4	201	
1996	116	133	36	249	1	4	5	254	
1997	107	121	29	228	3	1	4	232	
1998	99	91	28	190				190	
1999	87	82	25	169	5	3	8	177	
2000	88	90	25	178	4	5	9	187	
2001	117	102	29	219	1	3	4	223	
2002	83	91	26	174	1	4	5	179	
2003	108	103	28	211	4	4	8	219	

Lyhytkarvaisen saksanseisojan suosio metsästäjien keskuudessa on tarkastelukaudella pysynyt vakaana. Vaihtelu rekisteröinneissä on vähäistä ja pääsääntöisesti pennut ovat päättyneet metsästyskoiriksi. Lyhytkarvainen saksanseisoja sopii myös muihin koiraharrastuksiin, mutta voimakkaan riistavaistonsa vuoksi se on ensisijaisesti metsästyskoira.

4.1.2. Koirien jalostuskäyttö ja kannan geneettinen rakenne

Kaikki koirarodut ovat erittäin pieniä populaatioita ja niillä on rajallinen geneettinen pohja. Mitä laajempi geneettinen pohja on ja mitä monipuolisemmin rodun yksilöitä käytetään jalostukseen, sitä hyväkuntoisempana rodun kannan voidaan odottaa säilyvän. Eli kannan tulisi sisältää mahdollisimman paljon toisilleen erisukuisia koiria ja näitä tulisi käyttää jalostukseen mahdollisimman monipuolisesti ja tasaisesti. Sukusiitoksen lisääntyessä vähenee geneettinen muuntelu, jolloin väistyvät haitalliset geenien alleelit pääsevät yleistymään rodun kannassa ja riski perinnöllisten vikojen ja sairauksien yleistymiselle kasvaa.

Eläinpopulaation geneettistä rakennetta voidaan kuvata tehollisen populaatiokoon käsitteellä. Tehollinen populaatiokoko on sitä pienempi, mitä pienempää osaa rodun kannasta käytetään jalostukseen. Mitä pienempi tehollinen populaatiokoko, sitä nopeammin populaation geneettinen pohja pienenee ja sisäsiittoisuuden mukanaan tuomat riskit kasvavat. Taulukossa 2 on teoreettinen laskelma siitä, miten tehollinen populaatiokoko (N_e) muuttuu jalostuspäätösten kautta. Jos esim. käytetään ainoastaan 5 urosta ei auta vaikka narttuja olisi 500, tehollinen populaatiokoko on silti vain 20 (Taulukko 2). Kyseinen kaava antaa yliarvioita, koska kaava ei ota huomioon mahdollista sukusiitosta.

Taulukko 2. Tehollisen populaatiokoon vaihtelu jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen lukumäärän mukaan. Laskettu kaavalla $4 \times N_m \times N_f / (N_m + N_f)$, jossa N_m on jalostusurosten ja N_f jalostusnarttujen lukumäärä (kaava olettaa koirille tasaiset jälkeläismäärät).

	Narttuja		
	10	100	500
Uroksia			
5	13	19	20
20	27	67	77
	36	200	333

Lyhytkarvainen saksanseisoja on ns. avoin populaatio, jossa uutta geenimateriaalia on tuontikoirien ja ulkomaisten jalostusurosten käytön kautta mahdollista saada koko ajan lisää eli tehollisen populaatiokoon laskeminen ei ole mielekästä. Kantaa voidaan kuitenkin kuvailla muilla tavoin, kuten millainen on jalostukseen käytettyjen koirien osuus kaikista lisääntymisikäisistä koirista ja lisääntymisikäisten koirien keskinäinen sukulaisuus. Alla kuitenkin näyte lk. seisojan tehollisesta populaatiokoosta rotujärjestön tietokannasta ja Koiranetistä koottuna.

Taulukko 3: Lyhytkarvaisen saksanseisojan tehollinen populaatiokoko vuosina 2004-1993. (Koiranet, Suomen Kennelliitto, Saksanseisojakerhon tietokanta.)

vuosi	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993
Tehollinen populaatio	52	51	48	47	44	43	50	49	63	46	73	49

Kuten taulukosta ilmenee, tehollinen populaatiokoko lyhytkarvaisella saksanseisojalla on aivan liian alhainen.

Taulukko 4. Jalostukseen käytettyjen koirien osuus lisääntymisikäisistä (2-8 v)

koirista vuosina 1993-2003 sekä keskimääräinen pentuekoko (Saksanseisojakerho r.y., tietokanta).

vuosi	käytetyt		keskim. pentuekoko	lisääntymisikäisiä		käyttöaste	
	urokset	nartut		uroksia	narttuja	urokset	nartut
2003	23	28	7,5	712	718	3,23 %	3,90 %
2002	22	26	6,7	773	743	2,85 %	3,50 %
2001	21	29	7,6	784	763	2,68 %	3,80 %
2000	20	25	7,1	833	795	2,40 %	3,14 %
1999	19	25	6,8	862	808	2,20 %	3,09 %
1998	23	28	6,8	839	805	2,74 %	3,48 %
1997	21	29	7,9	790	775	2,66 %	3,74 %
1996	28	36	6,9	787	741	3,56 %	4,86 %
1995	20	27	7	703	667	2,84 %	4,05 %
1994	32	44	6,9	675	627	4,74 %	7,02 %
1993	21	31	6,7	617	576	3,40 %	5,38 %

Taulukosta ilmenee, että jalostuksessa käytetään liian vähäistä koiramäärää olemassa olevasta lyhytkarvapopulaatiosta. Suuri osa koirista jää jalostuksesta pois jo siksi, että niiden käyttöominaisuuksia ei ole mitattu KAER-kokeissa, vaikka lyhytkarvainen saksanseisoja on eniten esitetty rotu mannermaisten koirien käyttökokeissa. Rotu on pääsääntöisesti metsästyskäyttökoira ja kasvattajat haluavat tietää jalostuskoirien metsästysominaisuudet ennen käyttöä jalostukseen.

Isois- ja isoäiti taulukot selvittävät lyhytkarvaisen saksanseisojan sukulaisuussuhteita, millainen on joidenkin yksittäisten koirien vaikutus rodun geenipooliin. Lisäksi hahmottuu joidenkin pentueiden vaikutus Suomen lyhytkarvapopulaatioon. Hyvien periyttäjien johdosta on tulevilla PEVISA-kaudella keskityttävä löytämään jalostusnartuille uroksia, jotka ovat suvuiltaan poikkeavia mm. tässä tilastossa esitettävistä koirista.

Lyhytkarvaisen saksanseisojan Suomen kannassa on ollut vaikuttavia periyttäjiä sekä käyttö- että ulkomuoto-ominaisuuksien suhteen. Alla oleva esimerkki kertoo pentuesisarusten jälkeläismääriä rodun kannasta melko lyhyellä aikavälillä. Tähän ensin alla olevaan esimerkkiin liittyy selvästi tätä seuraava taulukko. Laskettaessa lisääntymisiässä olevien koirien määrää, jouduttiin tietoja hakemaan vuoteen 1985 asti. Kunkin koiran nimen jälkeen rivillä on sen syntymävuosi, pentueiden lukumäärä, jälkeläisten määrä, koiran ”lapsenlapsien” lukumäärä (serkut ja puoliserkut) sekä viimeisenä koiran lasten ja lastenlasten yhteismäärä.

Esimerkki:

PRUUKIN ALEKSI	1987	11	77	0	135	212						
- SVARTTJÖNNA S HELSKY II:n poika												
	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993	
lisääntymisikäiset jälkeläiset		11	20	26	26	51	51	40	31	51	51	
lisääntymisikäiset jälkeläisen jälkeläiset	67	91	100	91	98	84	69	43	33	27	8	
yht	67	102	120	117	124	135	120	83	64	78	59	
% lisääntymisikäisistä	5,30 %	8,22 %	8,82 %	8,35 %	8,44 %	9,14 %	8,36 %	5,88 %	5,05 %	6,47 %	5,39 %	
PRUUKIN AKU	1987	1	10	0	48	58						
- SVARTTJÖNNA S HELSKY II:n poika												
	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993	
lisääntymisikäiset jälkeläiset								10	10	10	10	

lisääntymisikäiset jälkeläisen jälkeläiset	7	12	31	40	40	48	41	36	17	8	8
yht	7	12	31	40	40	48	41	46	27	18	18
% lisääntymisikäisistä	0,55 %	0,97 %	2,28 %	2,85 %	2,72 %	3,25 %	2,86 %	3,26 %	2,13 %	1,49 %	1,64 %
PRUUKIN API	1987	4	40		228	268					
- SVARTTJÖNNA S HELSKY II:n tytär											
	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993
lisääntymisikäiset jälkeläiset			10	20	31	31	31	40	30	20	20
lisääntymisikäiset jälkeläisen jälkeläiset	131	125	149	148	139	108	58	48	24		
yht	131	125	159	168	170	139	89	88	54	20	20
	10,37	10,07	11,68	11,98	11,56						
% lisääntymisikäisistä	%	%	%	%	%	9,41 %	6,20 %	6,23 %	4,26 %	1,66 %	1,83 %
Tulossa vielä	26										
Sisarukset yhteensä	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993
lisääntymisikäiset jälkeläiset	0	11	30	46	57	82	82	90	71	81	81
lisääntymisikäiset jälkeläisen jälkeläiset	205	228	280	279	277	240	168	127	74	35	16
yht	205	239	310	325	334	322	250	217	145	116	97
	16,23	19,26	22,78	23,18	22,72	21,80	17,42	15,37	11,44		
% lisääntymisikäisistä	%	%	%	%	%	%	%	%	%	9,63 %	8,86 %
Jos mukaan otetaan vielä puolisisar...											
PRUUKIN FEIGE	1990	4	46		127	173					
- SVARTTJÖNNA S HELSKY II:n tytär											
	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993
lisääntymisikäiset jälkeläiset	12	23	33	33	46	46	34	23	13	13	10
lisääntymisikäiset jälkeläisen jälkeläiset	126	109	107	77	39	15	38	24	10		
yht	138	132	140	110	85	61	72	47	23	13	10
	10,93	10,64	10,29								
% lisääntymisikäisistä	%	%	%	7,85 %	5,78 %	4,13 %	5,02 %	3,33 %	1,81 %	1,08 %	0,91 %
Muuttuu tilanne seuraavaksi											
Sisarukset yhteensä	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993
lisääntymisikäiset jälkeläiset	12	34	63	79	103	128	116	113	84	94	91
lisääntymisikäiset jälkeläisen jälkeläiset	331	337	387	356	316	255	206	151	84	35	16
yht	343	239	310	325	334	322	250	217	145	116	97
	27,16	29,90	33,06	31,03	28,50	25,93	22,44	18,70	13,25	10,71	
% lisääntymisikäisistä	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	9,77 %

Taulukko 5: Keskenään läheistä sukua olevien lisääntymisikäisten koirien osuus (%) kaikista lisääntymisikäisistä. Lähisukuisuuden rajana serkukset, eli keskinäisen parituksen sukusiitosaste vähintään 6,25% ilmoitettuna sen koiran suhteen, jonka kautta ovat sukua keskenään. Taulukkoon mukaan ottamisen rajana 10% kaikista lisääntymisikäisistä. (Koiranet Suomen Kennelliitto, laatinut Erkki Heikkinen, Saksanseisojakerho).

URIEL VOM HINSCHEN-HOF

	1991	7	54	0	231	285					
	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993
lisääntymisikäiset jälkeläiset	14	14	54	54	54	54	45	31	31		
lisääntymisikäiset jälkeläisen jälkeläiset	223	210	164	131	101	53	26				
yht	237	224	218	185	155	107	71	31	31	0	0
	18,76	18,05	16,02	13,20	10,54	7,24	4,95	2,20	2,44	0,00	0,00
% lisääntymisikäisistä	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%

RANTAKURUN DENNIS

- ARNO LANDSKRONE:n poika	1988	6	50	0	203	253					
	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993
lisääntymisikäiset jälkeläiset	31	50	50	50	41	41	19	19			

PRUUKIN FEIGE	1990	4	46		127	173						
- SVARTTJÖNNA S HELSKY II:n tytär												
	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993	
lisääntymisikäiset jälkeläiset	12	23	33	33	46	46	34	23	13	13	10	
lisääntymisikäiset jälkeläisen jälkeläiset	126	109	107	77	39	15	38	24	10			
yht	138	132	140	110	85	61	72	47	23	13	10	
% lisääntymisikäisistä	10,93 %	10,64 %	10,29 %	7,85 %	5,78 %	4,13 %	5,02 %	3,33 %	1,81 %	1,08 %	0,91 %	
PRUUKIN OUTA	1994	4	34		102	136						
- PRUUKIN API:n tytär												
	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993	
lisääntymisikäiset jälkeläiset	19	19	10									10
lisääntymisikäiset jälkeläisen jälkeläiset												
yht	19	19	10									
% lisääntymisikäisistä	1,50 %	1,53 %	0,73 %									
Tulossa vielä	117											
RAKUNAMÄEN NELLI	1985	2	18		112	130						
- DUC AV VESTGÅRDENin tytär												
	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993	
lisääntymisikäiset jälkeläiset							9	9	18	18	18	
lisääntymisikäiset jälkeläisen jälkeläiset	52	52	52	83	112	85	60	60	54	29		
yht	52	52	52	83	112	85	69	69	72	47		
% lisääntymisikäisistä	4,12 %	4,19 %	3,82 %	5,92 %	7,62 %	5,75 %	4,81 %	4,89 %	5,68 %	3,90 %		
BIANKA VON DER EMS	1985	1	10		120	130						
	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993	
lisääntymisikäiset jälkeläiset												10 10
lisääntymisikäiset jälkeläisen jälkeläiset	7	19	31	41	66	73	73	61	49	39	14	
yht	7	19	31	41	66	73	73	61	49	49		
% lisääntymisikäisistä	0,55 %	1,53 %	2,28 %	2,92 %	4,49 %	4,94 %	5,09 %	4,32 %	3,86 %	4,07 %	0,00 %	
TAKA-TAPIOLAN TITTA	1992	3	33		94	127						
- ALIn tytär												
	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993	
lisääntymisikäiset jälkeläiset	31	31	31	19	7							10 10
lisääntymisikäiset jälkeläisen jälkeläiset	52	32	8									
yht	83	63	39	19	7	0	0	0	0	10	10	
% lisääntymisikäisistä	6,57 %	5,08 %	2,87 %	1,36 %	0,48 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,83 %	0,91 %	
Tulossa vielä	44											
ORRES HEIKE	1988	5	47		77	124						
- DUC AV VESTGÅRDENin tytär												
	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993	
lisääntymisikäiset jälkeläiset		11	22	32	32	40	40	29	18	8	8	
lisääntymisikäiset jälkeläisen jälkeläiset	36	51	69	77	70	56	41	26	8	8	8	
yht	36	62	91	109	102	96	81	55	26	16	16	
% lisääntymisikäisistä	2,85 %	5,00 %	6,69 %	7,77 %	6,94 %	6,50 %	5,64 %	3,90 %	2,05 %	1,33 %	1,46 %	
GLEIZZ FATALE BARZINI	1997	5	45		77	122						

	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993
lisääntymisikäiset jälkeläiset			4	4	4	15	26	35	31	31	31
lisääntymisikäiset jälkeläisen jälkeläiset		12	22	22	23	34	35	35	35	25	19
yht		12	26	26	27	49	61	70	66	56	50
% lisääntymisikäisistä		0,97 %	1,91 %	1,85 %	1,84 %	3,32 %	4,25 %	4,96 %	5,21 %	4,65 %	4,57 %
ERÄTIEN ASSI	1991	2	17		68	85					
- isänisä PRUUKIN ALEKSI											
- emänisä DUC AV VESTGÅRDEN	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993
lisääntymisikäiset jälkeläiset	8	8	17	17	17	17	9	9			
lisääntymisikäiset jälkeläisen jälkeläiset	51	51	31		2						
yht	59	59	48	17	19	17	9	9			
% lisääntymisikäisistä	4,67 %	4,75 %	3,53 %	1,21 %	1,29 %	1,15 %	0,63 %	0,64 %			
Tulossa vielä	17										
PRUUKIN KATI	1993	2	19		63	82					
- URIEL VOM HINSCHENHOFIn tytär											
- PRUUKIN APIn tytär	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993
lisääntymisikäiset jälkeläiset	19	19	19	11	11						
lisääntymisikäiset jälkeläisen jälkeläiset	19	10									
yht	38	29	19	11	11						
% lisääntymisikäisistä	3,01 %	2,34 %	1,40 %	0,78 %	0,75 %						
Tulossa vielä	44										

Taulukossa on laskettu isoisä-/isoäitianalyysin pohjalta joukosta erityisesti erottuville koirille ja niiden sisarille seuraavat tunnusluvut:

- lisääntymisiässä olleiden jälkeläisten määrä vuositasolla eriteltynä
- lisääntymisiässä olleiden jälkeläistenjälkeläisten määrä vuositasolla eriteltynä
- edellisten kahden yhteismäärä vuositasolla eriteltynä
- jälkeläisten ja jälkeläistenjälkeläisten määrä vuositasolla suhteessa koko rodun lisääntymisiässä olevien yksilöiden määrään (=osuus)
- mahdollinen "backlog" eli vasta tarkastelujakson jälkeen (2004-) lisääntymisikään tulevien jälkeläisten ja jälkeläistenjälkeläisten kokonaismäärä (erittelemättä)

Mainittujen lukujen pohjalta voi nähdä/laskea:

- kuinka monet lisääntymisiässä olleet lyhytkarvaiset saksanseisojat olivat kunakin vuonna sukulaisuussuhteeltaan puoliserkuksia tai lähempiä ja minkä koiran kautta
- laskemalla taulukosta luvut yhteen koirilta, jotka ovat keskenään sisaria, voi nähdä miten suuri osa lyhytkarvaisista on joinakin vuosina ollut keskenään pikkuserkkuja tai lähempää sukua
- millainen vaikutus populaatioon voi olla suosikkiuroksella tai –nartulla
- kuinka suurella osalla lyhytkarvaisista tietty koira tulee vastaan sukutaulussa viimeistään 2. polvessa.

Rodun geenipoolin laajentaminen on ehdottoman tärkeää. Tarvitsemme uusia jalostuskoiria sekä nartuissa että uroksissa. Ongelma on tuonnit maista, missä hännän typistäminen on sallittua, näiltä koirilta ei saada koe- tai näyttelytuloksia Suomesta, joten niiden ominaisuuksien tasoa ei tiedetä.

Taulukko 6: Kymmenen käytetyintä urosta ja narttua vuosina 1994-2003.

Eniten käytetyt lk-urokset 1993-2003

	jälk	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
SF26024/94 ROHLIN SEBASTIAN	86				26	13	29	18				
FIN18115/96 ARIJÄRVEN PINOCCIO	60						6	7	7	9	7	24
SF00172/92 URIEL VOM HINSCHEN-HOF	54	31		14	9							
SF17748/88 LOTAN BONTSO	53		32		21							
SF14757/88 RANTAKURUN DENNIS	50		19		22		9					
SF25347/92 WATZMANN VOM HINSCHEN-HOF	48		25	10	7	6						
SF38071/94 PRUUKIN NIKOLAUS	47						5	12	18			12
SF11308/90 REIMALAN ISKA	46	21	6		1	17			1			
SF32174/90 RAMBO	44		16	10		18						
FIN18681/96 LIMON JUHA	43							12	19	12		

Eniten käytetyt lk-nartut 1993-2003

	jälk	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
SF26843/93 JAKKILAN TUTKA-TYTTÖ	48				9	12		12	10		5	
SF41444/93 YASMIN VOM HINSCHEN-HOF	43				5	11	10	8	6	3		
SF21339/88 ORRES HEIKE	39	10	11	11	7							
SF26042/94 PRUUKIN OUTA	34							10		9	9	6
SF18023/92 TAKA-TAPIOLAN TITTA	33					9	12	12				
SF21883/94 TAKA-TAPIOLAN KIMULI	33					7	8		6	12		
SF36937/90 PRUUKIN FEIGE	33		10	11	12							
SF11941/93 PRUUKIN LUNA MOON	32					16				9		7
SF15615/93 LÖYTÖRIEKON MIRA	32				10	9	4		9			
FIN26636/97 GLEIZZ FATALE BARZINI	24								10	9		5

Verrattaessa taulukoira 5 ja 6, ilmenee, että viime vuosina käytetyimpien koirien välillä on liian korkea sukulaisuussuhde, mikä vaikeuttaa uusien jalostusyhdistelmien valintaa ja siten matadoripykälän tarvetta sekä uroksille että nartuille.

Taulukko 7: Vuosittain kymmenen käytetyintä urosta v. 1993-2003 ja niiden jälkeläisten osuus Suomessa syntyneistä lyhytkarvaisista saksanseisojista.

Kymmenen käytetyintä lk-urosta vuosina 1993-2003 ja niiden jälkeläisten osuus Suomessa syntyneistä

2003			2002			2001			2000		
FIN18115/96	11,37 %	24	FIN37501/00	8,62	15	FIN18663/96	11,4	25	FIN18593/97	10,6	19
FIN13839/00	8,06 %	17	FIN23893/97	6,32	11	FIN17094/97	10,0	22	FIN18681/96	10,6	19
FIN23893/97	7,58 %	16	FIN27143/96	6,32	11	FIN35290/99	7,31	16	SF38071/94	10,1	18
FIN31795/98	5,21 %	11	FIN20570/00	5,17	9	FIN40418/99	7,31	16	FIN21643/95	6,74	12

FIN14750/00	4,74 %	10	FIN21571/00	5,17	9	SF15646/94	5,94	13	FIN19675/97	6,18	11
S16460/97	4,74 %	10	FIN33898/96	5,17	9	FIN18681/96	5,48	12	SF35328/94	6,18	11
FIN11854/01	4,27 %	9	FIN40418/99	5,17	9	SF15891/91	5,02	11	ZBDK0916/9	5,62	10
FIN23896/97	4,27 %	9	S31782/97	5,17	9	S42630/89	4,57	10	SF38056/93	5,06	9
FIN20570/00	3,79 %	8	SF15646/94	5,17	9	FIN18115/96	4,11	9	FIN21173/97	4,49	8
FIN32494/02	3,79 %	8	FIN17094/97	4,60	8	FIN23896/97	4,11	9	FIN21645/95	4,49	8
	57,82 %	122		56,9	99		65,3	14		70,2	12
1999			1998			1997			1996		
SF26024/94	10,65 %	18	SF26024/94	15,2	29	FIN16367/96	10,5	24	SF26024/94	10,4	26
SF38030/91	9,47 %	16	SF19241/94	8,42	16	FIN20562/95	10,5	24	SF14757/88	8,84	22
SF35328/94	7,69 %	13	SF13806/89	6,84	13	SF32174/90	7,89	18	SF17748/88	8,43	21
FIN18681/96	7,10 %	12	FIN21645/95	5,26	10	SF11308/90	7,46	17	SF26035/94	6,43	16
SF38071/94	7,10 %	12	SF39181/90	5,26	10	SF13806/89	7,02	16	SF11314/90	5,22	13
FIN21643/95	5,92 %	10	SF14757/88	4,74	9	SF26389/91	6,14	14	SF08030/92	4,82	12
FIN16794/96	4,73 %	8	SF17468/94	4,74	9	SF26024/94	5,70	13	SF11315/90	4,42	11
FIN19670/97	4,73 %	8	SF32993/91	4,74	9	FIN21224/95	4,82	11	SF11944/93	4,42	11
FIN21227/95	4,73 %	8	SF27443/93	3,68	7	FIN21592/96	4,39	10	SF06916/86	4,02	10
SF12906/94	4,73 %	8	SF36241/91	3,68	7	SF11314/90	4,39	10	FIN16367/96	3,61	9
	66,86 %	113		62,6	11		68,8	15		60,6	15
1995			1994			1993					
SF25372/92	8,12 %	16	SF17748/88	10,4	32	SF00172/92	14,8	31			
N40023/91	7,61 %	15	SF25347/92	8,20	25	SF21342/88	10,5	22			
SF00172/92	7,11 %	14	SF14757/88	6,23	19	SF11308/90	10,0	21			
SF10061/91	7,11 %	14	SF10490V/85	5,25	16	SF09158/87	7,18	15			
SF09158/87	5,58 %	11	SF21120/89	5,25	16	SF164984/8	6,22	13			
SF12906/94	5,58 %	11	SF32174/90	5,25	16	SF26372/86	5,74	12			
SF16145/88	5,58 %	11	SF13516/86	4,92	15	N40023/91	4,31	9			
SF11931/93	5,08 %	10	SF08030/92	4,59 %	14	SF13516/86	4,31	9			
SF15224S/8	5,08 %	10	SF26372/86	3,61	11	SF39181/90	4,31	9			
SF25347/92	5,08 %	10	SF26373/86	3,28	10	SF19499/87	3,83	8			
	61,93 %	122		57,0	17		71,2	14			

Taulukko kertoo, miten määrätyillä uroksilla on runsaasti jälkeläisiä eri narttujen kanssa vuosien kuluessa ja tukee taulukkojen 5 ja 6 tietoja.

Taulukko 8: Urosten jälkeläismäärät ja jälkeläisten HD-tiedot, sekä jälkeläisten lukumäärä toisessa sukupolvessa (Koiranet, Suomen Kennelliitto).

Uros	Synt. vuosi	Pennut				Lonkat			
		Pentueet	Yhteensä	Vuoden aikana	Toisessa polvessa	Tutkittu	C+D+E kpl	Tutkittu %	C+D+E %
ROHLIN SEBASTIAN	1994	11	86	0	38	22	4	26%	18%
PRUUKIN ALEKSI	1987	11	77	0	135	27	1	35%	4%
REIMALAN ISKA	1990	12	76	0	172	29	1	38%	3%
ALI	1988	10	74	0	112	18	1	24%	6%
LOTAN BONTSO	1988	6	61	0	178	21	0	34%	0%
ARIJÄRVEN PINOCCIO	1996	8	60	0	77	22	2	37%	9%
URIEL VOM HINSCHEN-HOF	1991	9	56	0	232	32	2	57%	6%
RANTAKURUN BONZO	1986	9	52	0	43	14	1	27%	7%
ORRES HERMES	1988	8	50	0	154	22	0	44%	0%
RANTAKURUN DENNIS	1988	6	50	0	206	26	1	52%	4%
WATZMANN VOM HINSCHEN-HOF	1992	8	48	0	55	16	2	33%	12%
PRUUKIN NIKOLAUS	1994	5	47	0	36	18	1	38%	6%

RAMBO	1990	5	44	0	24	11	5	25%	45%
LIMON JUHA	1996	6	43	0	25	11	1	26%	9%
RIEKKOROVAN VILI	1989	6	41	0	23	10	0	24%	0%
CONSUL VOM HINSCHEN-HOF	1994	5	41	0	52	13	0	32%	0%
YBBS VOM HEGE-HAUS	1991	7	38	0	41	16	1	42%	6%
JAKE	1986	5	38	0	5	10	2	26%	20%
FOX	1992	6	37	0	79	12	3	32%	25%
KESTIKARTANON HISKI	1994	5	36	8	0	2	0	6%	*
ERÄTIEN ALEX	1991	5	35	0	75	8	0	23%	*
TAKA-TAPIOLAN IISAKKI	1997	4	35	8	3	9	0	26%	*
PITKÄSAAREN ALGARIN	1997	6	35	1	0	3	2	9%	*
ROBERT	1986	5	34	0	131	15	0	44%	0%
RIIHIVAARAN MASI	1996	5	33	0	7	8	0	24%	*
DON KORLEONE'S CONRAD	2000	4	32	8	0	4	0	12%	*
JOKILAKIAN JERI	1997	3	30	0	0	12	0	40%	0%
ALAJOEN ARES	2000	4	29	11	0	8	0	28%	*
HAKIAVAN RUDI	1987	6	29	0	26	9	0	31%	*
CHARLESWOOD FELDMANN	1998	4	28	10	2	7	1	25%	*

Kokonaisuutena lonkkatilastot eivät ole hälyttäviä, mutta aivan liian vähän koiria kuvataan, jotta tilastollista analyysiä voidaan tehdä mahdollisista lonkkavian periyttäjistä. Lyhytkarvaisella saksanseisojalla yleisin lonkkavian aste on C.

Tehollisen populaatiokoon ohella toinen kannan geneettistä rakennetta kuvaava asia on populaation sukusiitosaste. Kuten tehollisen populaatiokoon suhteen, avoimessa pienessä populaatiossa kannan sukusiitosasteen laskeminen ei kerro paljon koko tilanteesta. Sen sijaan on syytä seurata sukusiitosastetta käytetyissä jalostusyhdistelmissä, eli vuosittaista keskimääräistä sukusiitosastetta. Tässä suhteessa lyhytkarvaisen saksanseisojan tilanne nähtävissä taulukossa 9. Sukusiitosaste on laskettu keskimäärin viiden sukupolven mukaan.

Taulukko 9: Vuosittainen keskimääräinen sukusiitosaste käytetyissä yhdistelmissä sukusiitosaste % keskim viiden sukupolven mukaan (Koiranet, Suomen Kennelliitto).

2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993
2,08%	2,26%	2,92%	1,47%	2,19%	2,19%	3,24%	2,16%	3,43%	2,10%	2,10%

Jalostustoimikunnan ja kasvattajien pyrkimyksenä on ollut pitää sukusiitosaste mahdollisimman alhaisena, missä ollaankin osittain onnistuttu. Joitain korkean sukusiitosasteen pentueita on syntynyt, mutta kotimaisten jalostusyhdistelmien sukusiitosasteen keskiarvo on pysynyt riittävän alhaisena. Tulevalla PEVISA-kaudella sukusiitoksen aste tulisi säilyttää edelleen mahdollisimman alhaisena .

4.1.3. Populaation koko rodun kotimaassa Saksassa, syntyneiden pentujen määrä vuosittain.

Taulukko 10: Rodun emämaan rekisteröinnit (Deutch Kurzhaar Verbandin - kirjeenvaihto).

vuosi syntyneet pennut

1994	1443
1995	1584
1996	1205
1997	1330
1998	1311
1999	1161
2000	1167
2001	1249
2002	1193
2003	1137
2004	1270

Saksasta tuodaan Suomeen joitain koiria vuosittain. Siellä käydään jonkin verran myös astuttamassa narttujamme. Käytetyt koirat ja tuonnit ovat tervelonkkaisista vanhemmista. Tuontien ongelma tänä päivänä on häntien typistys, saksalaiset eivät jätä häntiä typistämättä, niinpä tuontikoiramme eivät voi osallistua Suomessa kokeisiin tai näyttelyihin, niistä ei saada virallista tietoa. Jotkin koirat ovat osallistuneet kokeisiin ja näyttelyihin Ruotsissa, missä typistettyjen koirien osallistuminen kokeisiin ja näyttelyihin sallitaan. On kuitenkin kohtuutonta vaatia näiden koiranomistajien matkustavan ulkomaille saadakseen näyttöjä koiransa ominaisuuksista jalostuskäyttöä ajatellen.

4.1.4 Kanta muissa maissa

Taulukko 11: Ruotsin rekisteröinnit 1995-2004 ja vuotuinen sukusiitosaste laskettuna viiden sukupolven mukaan (Svensk Vorstehklubben – kirjeenvaihto).

Ruotsi

synt.vuosi	sukusiitosaste %	rekisteröinnit
1995	1,6	394
1996	1,2	346
1997	2,2	287
1998	1	317
1999	1,4	241
2000	1,1	327
2001	0,7	298
2002	1	256
2003	1	338
2004	0	325
ka	1,1	
yhteensä		3129

Ruotsin rotujärjestön (Svenska Vorstehklubben) kanssa teemme yhteistyötä geenipooliemme laajentamiseksi. Meidän uroksemme astuvat ruotsalaisia narttuja ja heidän uroksiaan käytetään meidän kantaamme vuosittain.

Norja

Taulukko 12: Lyhytkarvaisen saksanseisojan rekisteröinnit Norjassa. Norsk Vorstehhundklubb- kirjeenvaihto).

Vuosi	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
-------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

syntyneet	389	379	316	272	297	336	232	250	287	268	308	
lonkkakuvatut	122	128	104	101	112	141	94	96	99	70		
sairaat	2	4	5	0	9	5	11	7	8	4		
kuvaus%												
kannasta.	31	34	33	37	38	42	41	38	35	26		
HD%			1,6	3,1	4,8	0	8	3,5	11,7	7,3	8,1	5,7

Viime vuosina Norjasta on tuotu vain muutamia koiria Suomeen ja vain muutama narttu on käynyt siellä astutuksessa. Yhteistyötä maidemme välillä on vain vähän.

Taulukko 13: Lyhytkarvainen saksanseisoja Australiassa, käyttölinjaiset lyhytkarvaiset saksanseisojat (henkilökohtainen kirjeenvaihto).

Australia	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
German Shorthaired Pointer	1172	988	773	854	872	847	631

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
German Shorthaired Pointer	771	927	702	685	590	730	701

	2000	2001	2002	2003	2004
	759	693	723	642	581

Lyhytkarvainen saksanseisoja on suosittu metsästyskoira eri puolilla maailmaa, mm. Ranskassa lk saksanseisoja on toiseksi suosituin seisoja bretonin jälkeen. Euroopan, Amerikoiden, Australian (esimerkki rekisteröinneistä) ja emämaan, Saksan välillä on perinteisesti ollut varsin paljon yhteistyötä, mistä on osoituksena mm. Kansainvälinen Lyhytkarvaliitto ja se, että useimmissa maissa metsästyskokeet järjestetään saksalaisen kokeen mallin mukaan. Metsästyksen painottuminen eri riistalajeihin on tietenkin kansallinen ilmiö, mikä johtuu paikallisista riistaeläimistä ja metsästyslainsäädännöstä. Rodun jalostusyksilöiden terveysvaatimukset ovat kaikkialla hyvin samantyyppiset. Vältetään HD-koirien, epileptikoiden jne. käyttöä jalostukseen. Koetulokset vaaditaan lähes kaikissa maissa. Iso-Britanniassa, missä metsästys on rajoitettua, vain n. 40% koirista käytetään metsästykseen, koetuloksia on vain osalla populaatiosta (henkilökohtainen keskustelu rotujärjestön esittelypisteessä Cruft´issa 2005). Yhdysvalloissa ja Australiassa vallitsee kaksijakoisuus, osa koirista osallistuu metsästyskokeisiin saksalaisilla säännöillä, osa on puhtaasti näyttely- ja seurakoiria. Selvä pudotus jälkeläismäärissä on Australiassa. Pohjoismaissa lyhytkarvainen saksanseisoja on perinteisesti monipuolinen metsästyskoira, kuten Manner-Euroopassakin.

4.2. KÄYTTÖMINAISUUDET

4.2.1. Nykyinen käyttötarkoitus

Lyhytkarvainen saksanseisoja on monipuolinen metsästyskoira. Se on jalostettu

kanalintujen metsästykseseen, missä se hajuaistinsa avulla hakee riistan, seisoo sen ja noutaa pudotetun linnun. Tiedotus riistasta on Suomen oloissa koiralla arvokas ominaisuus. Sorsastuksessa lyhytkarvainen on oiva noutaja, myös raanakoiden talteenottaja. Rotu on jalostettu myös pienpetometsästykseseen, emämaassa Saksassa koiran täytyy kokeissa suorittaa pienpetotyöskentely ketulla, meillä mm. supikoiria metsästetään lyhytkarvaisen avulla. Lyhytkarvainen on hyvä jäljestäjä, sitä käytetään apuna haavoittuneen riistan jäljittämiseen.

Monipuolisten metsästysominaisuuksiensa lisäksi lyhytkarvainen soveltuu metsästykseseen kaikissa maastoissa. Tavoitteena on, että koiralla on riittävästi rohkeutta tunkeutua pahimpiinkin ruovikoihin ja nokkospehkoihin, jotta ammuttu riista saadaan talteen. Lyhytkarvaisen yhteistyöhalukkuus ohjaajan kanssa näkyy sen yhteydenpidossa laajoilla kairoillakin.

4.2.2. Käyttökokeet Suomessa

4.2.2.1. Kanakoirien erikoiskokeet (KAER)

Kanakoirien erikoiskokeet ovat metsästyskokeita, joiden tarkoituksena on kanakoirien jalostusta varten saada tietoja koirien metsästysominaisuuksista ja edistää koirien metsästyskäyttöä.

Kokeissa kokeillaan koirien haku riistan löytämiseksi ja riistatyö maastossa olevalla villillä riistaeläimellä. Lisäksi kokeillaan koeluokista riippuen nouto, tiedotus, vesityö ja jälkityö. Huomiota kiinnitetään myös koiran luonteeseen sekä toimintaan sen kohdatessa petoeläimiä.

Koeluokkia on kolme:

- nuorten luokkaan saa osallistua koira, joka ei ole täyttänyt 22 kuukautta eikä ole kilpaillut muissa luokissa
- avoimeen luokkaan saa osallistua koira, joka ei ole oikeutettu osallistumaan voittajaluokkaan
- voittajaluokkaan osallistuu koira, joka on saanut 1. palkinnon avoimessa luokassa

Palkitsemisperusteet

Kaikissa luokissa käytetään laatuarvostelua ja annetaan niin monta ensimmäistä, toista ja kolmatta palkintoa kuin koirien saamat pistemäärät edellyttävät.

Palkintosijojen vähimmäispistemäärät kaikissa luokissa ovat samat:

- ensimmäinen palkinto, vähintään 80 pistettä, maksimipisteet 100 pistettä.
- toinen palkinto, vähintään 60 pistettä
- kolmas palkinto, vähintään 40 pistettä

Tullakseen palkituksi nuorten luokassa, koiran on saatava hyväksyty arvosana hausta ja riistatyöstä.

Tullakseen palkituksi avoimen luokan ensimmäisellä palkinnolla koiran on saatava hyväksyty arvosana jokaisesta osasuorituksesta.

Tullakseen palkituksi voittajaluokassa koiran on saatava hyväksyty arvosana jokaisesta osasuorituksesta. Lisäksi ensimmäisen palkintosijan edellytyksenä on riistatyön arvosanan oltava vähintään 2.

Koirien arvostelu

Eri rotuihin kuuluvat koirat arvostellaan samojen perusteiden mukaan ottaen huomioon rotukohtaiset eroavat ominaisuudet. (esim. Spinone, weimarinseisoja saavat hakea muista poiketen ravaamalla)

Nuortenluokassa kiinnitetään eniten huomiota koiran synnynnäisistä taipumuksista johtuvaan suorituskyykyyn.

Koirien arvostelussa huomioidaan: haku, riistatyö, nouto, vesityö, jälkityö, tiedottaminen ja petoeläintyöskentely.

Koirakohtaisessa pöytäkirjassa tuomari arvioi **hausta**: juoksuvauhdin, päänasennon, tuulenkäytön, maastonpeittävyden, laajuuden, hakukuvion, yhteistyön, puurtamisen ja metsästyshalun.

Riistatyö tapahtumasta arvioidaan: seisontaherkkyys, seisonnan kiinteys, seisonnan kesto, eteneminen, paikallistaminen ja käyttäytyminen riistan karkoittuessa.

Noutosuorituksessa arvioidaan: noutohalukkuus, kantaminen, pureskelu, luovutus, käyttäytyminen riistan pudotessa

Tiedotusta arvioitaessa kiinnitetään huomiota: seisonnasta irtoamiseen, irtoamis aika huomioidaan, ilmentäminen ja yhteydenpito palatessa linnulle.

Lisäksi kirjataan riistakosketukset, seisontojen ja niistä saatujen riistatöiden lukumäärä, tuloksettomat seisonnat, törmäykset, väliin jätöt ja karkotukset.

Merkitään myös ylös onko riistaa pudotettu ja onko riistana ollut peltokanalintuja/metsäkanalintuja.

Lisäksi kirjataan, jos koiran **luonteessa** on huomauttamista. Esim. se on vihainen muille koirille tai ihmisille, hätyyttää kotieläimiä tai poroja tai on paukkuarka.

Koirien koetulokset tallennetaan Saksanseisojakerhon tietokantaan, josta jalostusneuvojat, kasvattajat ja muut jalostusasioista kiinnostuneet saavat tärkeää tietoa koirien käyttöominaisuuksista jalostusta varten. (Heikkinen, P. ja Naumanen R., 2005)

4.2.3. Käyttökokeet Saksassa

4.2.3.1. VJP

VJP eli Verbandsjugendprüfung, nuorten koirien kevättaipumuskoe. Kaikille seisotaroduille yhteinen koe, johon voivat osallistua edellisenä vuonna syntyneet koirat ja sitä edellisenä vuonna lokakuun alun ja joulukuun lopun välillä syntyneet (1.10.-31.12.). Kokeet järjestetään helmi-toukokuussa. Kokeeseen saa samalla koiralla osallistua ainoastaan kaksi kertaa.

Kokeessa testataan nuorten koirien luontaiset käyttötaitumukset. Erikseen kirjataan pisteet osasuorituksista: jäniksen jälki, nenän käyttö, haku, seisonta, ohjattavuus. Joka osasuorituksesta annetaan arvosana. Pisteitä arvosanoista voi saada seuraavasti:

erinomainen	12 pistettä
erittäin hyvä	9-11 pistettä
hyvä	6-8 pistettä
riittävä	3-5 pistettä
puutteellinen	1-2 pistettä
riittämätön/ei kokeiltu	0 pistettä

Arvosanan "erinomainen" voi saada ainoastaan erinomaisesti suoritetusta työstä erityisen vaikeissa olosuhteissa. Se voidaan antaa vain jälkityöstä ja nenän käytöstä VJP-kokeessa, HZP-kokeessa lisäksi sorsan karkottavasta jäljityksestä peitteisessä vedessä. VJP-kokeen osasuoritusten kertoimet ovat seuraavat:

jälki	2	
nenän käyttö		2
haku	1	
seisonta	1	
ohjattavuus	1	

Lisäksi VJP-kokeessa täytyy todeta koiran ajotaitumus: näköhaukku, jälkihaukku, ei todettavissa, ajaa hiljaa tai hakulöysä (waidlaut). Koiran käyttäytyminen ja mahdolliset ruumiilliset puutteet (silmäluomet, purenta, hammaspuutokset, liukahampaat, kivesvika, ontumat) kirjataan. Paukkukestävyys todetaan ampumalla kaksi kertaa ilmaan koiran ollessa haussa. (Saksan Metsästyskäyttökoirayhdistys r.y., 2001; Markmann, H.-J., 1997.)

4.2.3.2. HZP

HZP eli Herbstzuchtprüfung on nuorten koirien syysjalostuskoe. Kaikille seisojille yhteinen koe, johon voivat osallistua edellisenä vuonna syntyneet ja sitä edellisen vuoden lokakuun alun ja joulukuun lopun välillä syntyneet koirat (1.10.-31.12.). Kokeita järjestetään elokuun lopulta syyskuun loppuun. Kokeeseen saa samalla koiralla osallistua ainoastaan kaksi kertaa. HZP-kokeessa vaaditaan koiralta jo korkeampaa koulutuksellista tasoa. Kokeessa kirjataan erikseen pisteet osasuorituksista, jotka jaetaan taitumus- ja koulutusosioihin. Taitumusosiot: nenän käyttö, haku, seisonta, ohjattavuus, työskentelyilo, sorsan (paperinkalvosimen avulla väliaikaisesti lentokyvyttömäksi tehdyn sorsan) jäljitys peitteisessä vedessä (Stöbern hinter der Ente), piilotetun sorsan nouto vedestä. Koulutusosiot: laahausjälki kaniinilla ja linnulla, noudon kantamistapa: sorsa, fasaani, kaniini (Art des Bringens - keskiarvopisteet), tottelevaisuus. Kustakin osasuorituksesta annetaan arvosana ja arvosanapisteen kuten VJP:ssä. Kokonaispisteitä laskettaessa osasuorituksilla on seuraavat kertoimet:

Rusakon jälki	3	
Nenän käyttö		3
Haku	2	
Seisonta	2	
Ohjattavuus	2	
Työskentelyilo	1	
Vesityö		

- a) piilotetun sorsan nouto peitteisessä vedessä 1
 b) sorsan karkottava jäljitys peitteisessä vedessä 3

Nouto

a) riistatyö linnulle sisältäen noudon	1	
b) piilotetun linnun nouto		1
c) linnun laahausjälki ja nouto	1	
Turkiseläinjälki (rusakko/kani)	1	

Noudon kantamistapa

a) jänis	1
b) sorsa	1
c) kanalintu	1
Tottelevaisuus	1

Lisäksi HZP-kokeen yhteydessä arvioidaan koiran ajotaipumus ja todetaan mahdolliset ruumiilliset puutteet sekä paukkukestävyys, kuten VJP-kokeen yhteydessäkin. HZP-kokeen yhteydessä kokeillaan lisäksi paukkukestävyys ja veteenmenohalukkuus ennen varsinaisen vesikokeen suorittamista. Sorsa heitetään veteen ja koiran uudessa sitä kohti ammutaan sorsan eteen veteen haulikolla. (Saksan Metsästyskäyttökoiraliitto r.y., 2001.; Markmann, H.-J., 1997)

4.2.3.3. VGP

VGP eli Verbandsgebrauchsprüfung, Metsästyskäyttökoiraliiton täyskäyttökoe, kaikille seisojille yhteinen. HZP-kokeen suorittaneille koirille. Kokeeseen saa samalla koiralla osallistua ainoastaan kaksi kertaa. Ensikertalaisen koiran ohjaajan on pakko osallistua vähintään kerran VGP-kokeeseen katsojana ennen kuin itse saa ohjata koira ko. kokeessa.

VGP koe järjestetään aina vähintään kaksipäiväisenä, ainoastaan syksyllä. Arvostelusta vastaa aina tuomariyhmä, johon kuuluu vähintään kolme käyttökoetuomaria. Toisin kuin nuorten luokan kokeissa, VGP -kokeen läpäissyt koira palkitaan 1., 2. tai 3. palkinnolla. Koe jaetaan osasuorituksiin: metsätyö, vesityö, peltotyö ja tottelevaisuus. 1. palkinnolla palkittu koira on saanut osasuorituksista keskimäärin erittäin hyvän arvosanan, 2. palkinnon saanut koira keskimäärin hyvän arvosanan ja 3. palkinnon saanut koira suoriutuu myös metsästyksestä menestyksekkäästi.

Koira saa jokaisesta suorituksesta arvioinnin ja sitä vastaavat pisteet seuraavasti:

erinomainen		4h pistettä
erittäin hyvä	4 p	
hyvä	3 p	
riittävä	2 p	
puutteellinen		1 p
riittämätön	0 p	

Arvosana "erinomainen" annetaan vain, jos koira on suorittanut todella erinomaisen työn vaikeissa olosuhteissa. Arvosanaa "erinomainen" ei anneta jälkityö-, nouto- ja tottelevaisuusosasuorituksista.

Alla on lueteltu osasuoritusten erilliset suoritusosiot, joista siis jokaisesta annetaan arvosana sekä kertoimet, joiden avulla kokonaispisteet lasketaan. Mitä vaativampi suoritus, sitä suurempi kerroin.

<u>Metsätyö:</u>	<u>kerroin:</u>	
Verijälkityö hinnassa		
- yli yön jälki	8	
- päiväjälki	5	
- ilmoitus kuolleen sorkkaeläimen löydöstä haukkumalla (lisä)	4	
- tiedotus kuolleen sorkkaeläimen löydöstä (lisä)	3	
Ketun nouto esteiden yli	3	
Ketun laahausjälki	5	
Ketun nouto jäljeltä	2	
Rusakon tai kanin laahausjälki	4	
Rusakon tai kanin nouto jäljeltä	2	
Karkottava haku (läpipääsemätön pöheikko, ylösajaminen)	4	
Tiheikköhaku (tarkka tiheän al. haku, mahd. seisonta ja riistatyö)		3
<u>Vesityö:</u>	<u>kerroin:</u>	
Hakunouto ilman sorsaa peitteisessä alueessa	3	
Paukkukestävyys (todetaan, ei saa pisteitä, vrt. HZP)		
Piilotetun sorsan nouto peitteisessä vedessä	3	
Karkottava jälkityö sorsalla peitteisessä vedessä	3	
Sorsan nouto		2
<u>Peltotyö:</u>	<u>kerroin:</u>	
Nenän käyttö		6
Haku	4	
Seisonta	4	
Haukkuen ajotaipumus (jälkihaukku, näköhaukku...)		3
Linnun hakunouto		
a1. Lintutyö	4	
2. tai turkiseläinjälki	3	
b1. Ammutun linnun nouto, koira ei nähnyt pudotusta		3
2. tai piilotetun linnun hakunouto	3	
Linnun nouto		2
<u>. Tottelevaisuus:</u>	<u>kerroin:</u>	
Käyttäytyminen yleensä - tottelevaisuus		3
Käyttäytyminen passipaikalla	2	
Seuraaminen kytkettynä	1	
Seuraaminen vapaana	2	
Paikallamakuu (metsästyksellinen, ohjaaja ampuu 2 kertaa ilmaan piilosta)		2
Käyttäytyminen linnun nähdessä (pysähdyttävä käskyttä)	2	
Käyttäytyminen rusakon tai kanin nähdessä (toteltava pysäytyskäskyä)	3	
Käyttäytyminen ammuttaessa	2	

Koiran on saavutettava kaikissa neljässä osasuoritusryhmässä (metsä, vesi, pelto, tottelevaisuus) tietyt vähimmäispistemäärät joka palkintosijaa kohti. Lähes kaikissa suorituksissa koira saa käskettä vain kerran tai ei ollenkaan. (Saksan Metsästyskäyttökoiraliitto r.y., 1996; Markmann, H.-J., 1997).

Lyhytkarvaisilla saksanseisojilla on lisäksi omat metsästyskokeensa: Derby on nuorten keväinen taipumuskoe, Solms on avoimen luokan koe, ja Dr. Kleemann ja IKP kokeet pidetään vuorovuosina voittajaluokan pääkokeina (Deutsch-Kurzhaar-Verband: Prüfungsordnungen des Deutsch-Kurzhaar-Verbandes).

4.2.4. Käyttökokeet muissa maissa

Ruotsin koesäännöt vastaavat aika tarkkaan Suomen kokeita, Norjassa on myös kombinoitu koe mutta he kilpailevat paljon englantilaisten koirien kanssa kenttä- ja tunturikokeissa, Tanska noudattaa Saksan tyyppisiä sääntöjä.

Muu Eurooppa, USA ja Australia käyttävät saksalaisia koesääntöjä.

4.3. LUONNE

Kotikoirana lyhytkarvainen saksanseisoja on lempeä perhekoira. Se tulee hyvin toimeen lapsien kanssa. Koska rodulla ei ole vahtimistaipumuksia, se on ystävällinen vieraidenkin ihmisten kanssa. Sosiaalisen luonteen omaavana lyhytkarvainen ei ole aggressiivinen myöskään muiden koirien kanssa, toki se puolustaa tarvittaessa itseään.

4.3.1. Luonteen testaaminen Suomessa

Seisojan luonneominaisuuksien ensimmäinen ja tärkein lähtökohta on, ettei ole hyvää metsästyskoiraa ilman hyvää luonnetta. Tavoiteltavan luonteen profiili on rodunomaisen käyttötarkoituksen mukainen.

Luonneominaisuuksien kohdalla tavoitellaan rodunomaisten erityispiirteiden säilyttämistä. Tämä ei saa kuitenkaan olla ristiriidassa KAER-kokeiden mukaiseiselle metsästykselle.

Seisojan luonteen tulee olla sosiaalinen, koulutuskelpoinen, yhteistyöhaluinen ja yhteiskuntakelpoinen. Kaikkia näistä poikkevia ominaisuuksia on pidettävä virheinä, erityisesti silloin kun ne haittaavat metsästyksellistä käyttöä.

Jalostuksen vastuuhenkilöt seuraavat kokeissa, testeissä ja näyttelyissä rodun esille tulleita ominaisuuksia ja käyttäytymistä, tiedottaen niistä kasvattajia ja harrastajia. (Rouhiainen, Jukka. 2005)

Saksanseisojakerhon hallitus on vuonna 2004 perustanut työryhmän pohtimaan saksanseisojille sovelletun luonnetestin kehittämistä Suomeen. Työryhmän puheenjohtajana toimii Jukka Rouhiainen.

Luonnemerkintöjä näyttelyissä

Vuosittain on joitakin koiria, jotka saavat näyttelyissä luonteesta nollan/hylätty. Tyypillisesti koira ei anna käsitellä itseään. Syynä on sekä arkuus että kouluttamattomuus käsittelyyn.

Luonnemerkintöjä Junkkarikaavakkeissa

Vain yksi tai kaksi koiraa saa Junkkarissa luonnemerkinnän puutteellinen, se johtuu joko arkuudesta tai tottumattomuudesta käsittelyyn ja mittaamiseen.

Luonnemerkintöjä kokeissa

KAER-kokeiden koekertomuksissa ei ole huomautettu yhdenkään lyhytkarvaisen saksanseisojan luonteesta. (Saksanseisojakerho r.y., tilastot 2004)

Suomen Kennelliiton virallinen luonnetesti

Muutamia lyhytkarvaisia saksanseisojia osallistuu vuosittain Suomen kennelliiton viralliseen luonnetestiin. Tyypillisesti koirat ovat läpäisseet testin ja tulokset vastaavat kohtuudella rodun luonteelle asetettuja tavoitteita

Tulevaisuuden tavoitteet

Lyhytkarvaisen saksanseisojan luonne tulee varsin monipuolisesti testattua KAER-kokeissa. Lisäksi koirien suhtautuminen vieraisiin ihmisiin tulee hyvin esille näyttelyissä. Vielä tarkempi analyysi saadaan ulkomuotokatselmuksessa Junkkarin yhteydessä. Nämä kolme testausmuotoa antavat jo paljon hyödyllistä tietoa jalostusasioista kiinnostuneille (jalostusneuvonta, kasvattajat, urosten omistajat, pennunostajat). Tieto on lisäksi helposti luettavissa Saksanseisojakerhon tietokannasta.

Tavoitteeksi seuraavalle 5-vuotiskaudelle asetetaan, että yhä suurempi osuus rodun kannasta käy KAER-kokeissa ja näyttelyssä sekä Junkkarikatselmuksessa, joista muiden tietojen ohella tulee tietoa myös koirien luonteesta.

Tavoitteeksi asetetaan myös, että kaikki seuraavalla 5-vuotiskaudella jalostukseen käytettävät lyhytkarvaiset saksanseisojat ovat KAER-kokeissa (tai vastaavissa rodunomaisissa käyttökokeissa muissa maissa, missä luonne myös huomioidaan) palkittuja sekä näyttelyssä palkittuja.

Mikäli koiran luonteessa on huomautettavaa joko arkuuden tai aggressiivisuuden vuoksi, eikä koira luonteeltaan siten vastaa rotumääritelmää, ei kyseistä koira tulisi missään tapauksessa käyttää jalostukseen. Myöskään jatkuva ylilevottomuus ja hermostuneisuus sekä vinkuminen esim. toisten koirien läsnä ollessa tai koetilanteessa on rotumääritelmän vastaista luonteen heikkoutta, jota ei jalostuskoirissa saisi ilmetä.

Suomen Kennelliiton virallisen luonnetestin hyödyntäminen edellyttää, että testissä saadut pisteet osataan tulkita oikein, sillä kokonaispistemäärästä ei pysty päättelemään mitään. Seisojaroduille pitäisi osata esittää tavoiteltavat pisteet eri testikohdista. Saattaa olla, että muunlainen testi soveltuisi seisojaroduille jopa paremmin. Mm. tätä asiaa pohtii Saksanseisojakerhon luonnetestityöryhmä.

Saksanseisojakerhon luonnetestityöryhmän toimintaa seurataan ja mahdolliseen käytännön toimintaan kannustetaan osallistumaan.

4.4. TERVEYS

4.4.1. PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet: lonkkaniveldysplasia

Lyhytkarvaisen saksanseisojan voimassa olevassa PEVISA- ohjelmassa (1.1.2001 alkaen) on määrätty, että rekisteröitävien pentujen vanhemmista tulee olla lonkkakuvauslausunto raja-arvolla C, eli tätä raja-arvoa sairaampien koirien jälkeläisiä ei rekisteröidä. Raja-arvo edellyttää, että kuvaustulos on tiedossa asutushetkellä.

Lyhytkarvaisen saksanseisojan PEVISA-ohjelmat:

Voimassa:

1.1.1995 - 31.12.2000 Pentujen vanhemmista tulee olla lonkkakuvauslausunto raja-arvolla C, eli tätä raja-arvoa sairaampien koirien jälkeläisiä ei rekisteröidä..

1.1.2001 – 31.12.2005 Pentujen vanhemmista tulee olla lonkkakuvauslausunto raja-arvolla C, eli tätä raja-arvoa sairaampien koirien jälkeläisiä ei rekisteröidä.

Anottu uusi:

1.1.2006 – 31.12.2010 Pentujen vanhemmista tulee olla lonkkakuvauslausunto raja-arvolla B, eli tätä raja-arvoa sairaampien koirien jälkeläisiä ei rekisteröidä.
Yksittäisen koiran jälkeläisten kokonaismäärä ei saa ylittää 55 pentua. Viimeinen, rajan ylittävä pentue rekisteröidään kuitenkin kokonaisuudessaan.

Taudin kuvaus ja merkitys koiralle:

Lonkkanivelen kehityshäiriö (hip dysplasia eli HD) on polygeenisesti eli monigeenisesti periytyvä lonkkanivelten kehityshäiriö, jonka vaikeusasteeseen vaikuttavat myös kasvuaikaiset ympäristötekijät kuten ruokinta, liikunnan määrä ja kasvunopeus. Sitä esiintyy lähes kaikilla suurikokoisilla koiraroduilla. Lonkkaniveldysplasian kehittymisen tärkein vaihe on lonkkamaljakon muotoutuminen sen luutuessa koiran kasvuaikana. Lonkkamaljakon epänormaali muoto ja lonkkanivelen löysyys nuorella iällä johtavat eriasteisiin muutoksiin lonkkanivelessä ja nivelrikon kehittymiseen vanhemmalla iällä. Lievimässä tapauksessa nivelessä esiintyy vähäistä löysyyttä, lievää lonkkamaljakon mataluutta ja lievää epäsymmetrisyyttä. Nivel ei ole täysin yhdenmukainen: reisiluun pää ei istu täydellisesti lonkkamaljakon muodostamaan kuppiin. Lievä dysplasia voi olla käyttökoirallakin lähes oireeton. Jos niveleen kehittyy dysplasian seurauksena nivelrikkoa eli degeneratiivisen nivelsairauden merkkejä, voi koiralla olla merkittäviä kipuja, varsinkin rasituksen jälkeen. Lonkkaniveldysplasiaa ei voida leikkauksella parantaa. Suomen kennelliiton arviointiasteikolla virallisten lonkkakuvien (rtg) arvioinnissa aste A on täysin terve, B tarkoittaa lievää löysyyttä, mutta on kuitenkin vielä terveeksi luokiteltavissa, C-asteessa on lieviä muutoksia lonkkanivelissä, mutta tämä ei yleensä rajoita metsästyskäyttöä, ellei johda nivelrikon kehittymiseen. D- ja E-asteessa nivelrikkomuutoksia nähdään usein röntgenkuvassa ja ne aiheuttavat varsinkin iän lisääntyessä ontumista. Saksanseisojilla suositellaan ainoastaan lonkistaan terveiden koirien käyttöä jalostukseen, niin että kahta B-lonkkaistakaan ei yhdistettäisi. (Peltonen, M., 2004; Paatsama, S., 1991).

Taulukko 14: Lyhytkarvaisen saksanseisojan röntgenkuvaukset lonkkaniveldysplasian suhteen v. 1968-2003. (Saksanseisojakerhon tietokanta, EII Martti Peltonen, lyhytkarvaisen jalostusneuvoja.)

Rek.vuosi	Rek kpl	Rtg kpl	Rtg %	A kpl	A %	B kpl	B %	A+B kpl	A+B%	C kpl	D Kp	E kp	C+D+E	sair%
68-77		15		14	93,33	1	6,666	15	100				0	0
1978	218	11	5,04587	8	72,72	2	18,18	10	90,9090	1			1	9,0909
1979	155	4	2,58064	2	50	1	25	3	75		1		1	25
1980	161	10	6,21118	7	70	3	30	10	100				0	0
1981	181	16	8,83977	10	62,5	4	25	14	87,5	1	1		2	12,5
1982	230	18	7,82608	11	61,11	3	16,66	14	77,7777	4			4	22,222

1983	135	21	15,5555	18	85,71	3	14,28	21	100				0	0
1984	155	43	27,7419	41	95,34		0	41	95,3488	1	1		2	4,6511
1985	126	39	30,9523	34	87,17	3	7,692	37	94,8717	2			2	5,1282
1986	147	39	26,5306	36	92,30	3	7,692	39	100				0	0
1987	156	52	33,3333	39	75	9	17,30	48	92,3076	3	1		4	7,6923
1988	169	56	33,1360	47	83,92	7	12,5	54	96,4285	2			2	3,5714
1989	183	69	37,7049	58	84,05	10	14,49	68	98,5507	1			1	1,4492
1990	212	66	31,1320	43	65,15	18	27,27	61	92,4242	5			5	7,5757
1991	239	67	28,0334	42	62,68	18	26,86	60	89,5522	6	1		7	10,447
1992	261	76	29,1187	52	68,42	22	28,94	74	97,3684	1	1		2	2,6315
1993	218	98	44,9541	51	52,04	44	44,89	95	96,9387	4			4	4,0816
1994	307	91	29,6416	60	65,93	25	27,47	85	93,4065	4	1		5	5,4945
1995	201	61	30,3482	38	62,29	19	31,14	57	93,4426	4			4	6,5573
1996	254	101	39,7637	55	54,45	31	30,69	86	85,1485	15			15	14,851
1997	232	71	30,6034	35	49,29	23	32,39	58	81,6901	11	1		12	16,901
1998	190	79	41,5789	58	73,41	12	15,18	70	88,6075	8	1		9	11,392
1999	177	89	50,2824	52	58,42	22	24,71	74	83,1460	17	4		21	23,595
2000	187	93	49,7326	73	78,49	15	16,12	88	94,6236	3			3	3,2258
2001	223	91	40,8071	54	59,34	34	37,36	88	96,7032	3			3	3,2967
2002	179	26	14,5251	15	57,69	3	11,53	18	69,2307	6			6	23,076
2003	219	4	1,82648	2	50	2	50	4	100				0	0
78-03	5115	1391	27,1945	941	67,64	336	24,15	1277	91,8044	102	12	1	115	8,2674
68-03		1406						1292	91,8918				115	8,1792
Rek.vuosi	Rek kpl	Rtg kpl	Rtg %	A kpl	A %	B kpl	B %	A+B kpl	A+B%	C kpl	D Kp	E kp	C+D+E	sair%
											I	I		

Lonkkakuvattujen lk-koirien määrä on ollut noin 30 - 50 % vuosittain rekisteröidyistä. Lievää kasvuhäiriötä aste C esiintyy lyhytkarvaisella saksanseisojalla n.8 %. Vakavammat asteet ovat harvinaisia ja ovat vähentyneet. Esiintymisprosentti vaihtelee kuitenkin vuosittain ja lonkkanivelten röntgentutkimuksia tarvittaisiin enemmän tulokselliseen seurantaan (Peltonen, Martti, 2004).

Alla olevasta tilastosta (Taulukko 15) on selkeästi nähtävissä miten muutamat koirat ovat periyttäneet lonkkaniveldysplasiaa . Tilaston lonkkaindeksi on laskettu yksinkertaisella kaavalla, joka huomioi ainoastaan jälkeläisiä tuottaneen koiran kuvattujen jälkeläisten lonkkakuvaustulokset. Mitä suurempi indeksiluku, sitä huonommat ovat kyseisen koiran jälkeläisten lonkat. Valitettavasti kuvattujen jälkeläisten osuus koiran koko jälkeläismäärästä ei vaikuta tulokseen.

Taulukko 15. Lyhytkarvainen saksanseisoja, millaisia lonkkia suositut urokset

periyttävät. 1993-2003

Lonkkaindeksit, millaisia lonkkia urokset periyttivät

rekkeri	nimi	jälk	A	B	C	D	E	terveitä	kuvattuja	kuvaus%	indeksi
SF14757/88	RANTAKURUN DENNIS	50	22	3	1			25	26	52,00	0,23
SF38071/94	PRUUKIN NIKOLAUS	47	14	1	1			15	16	34,04	0,25
SF17748/88	LOTAN BONTSO	53	15	6				21	21	39,62	0,29
FIN18681/96	LIMON JUHA	43	9	1	1			10	11	25,58	0,36
FIN18115/96	ARIJÄRVEN PINOCCIO	60	12	4	1			16	17	28,33	0,41
SF11308/90	REIMALAN ISKA	46	17	11	1			28	29	63,04	0,48
SF00172/92	URIEL VOM HINSCHEN-HOF	54	18	12	2			30	32	59,26	0,56
SF26024/94	ROHLIN SEBASTIAN	86	13	4	3			17	20	23,26	0,65
SF25347/92	WATZMANN VOM HINSCHEN-HOF	48	9	5	2			14	16	33,33	0,69
SF32174/90	RAMBO	44	2	4	5			6	11	25,00	1,73

Indeksi on laskettu seuraavasti: $(A*0 + B*1 + C*3 + D*4 + E*5)/(A + B + C + D)$
Huomioi kuvattujen pentujen osuus.

4.4.2. Muut Suomessa rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Erityistä huomiota on kiinnitettävä seuraaviin perinnöllisiin sairauksiin ja vikoihin:

Kaatumatauti (epilepsia)

On arvioitu, että 0,5 - 5,7 % erirotuisista koirista kokee kohtauksen elinaikanaan. Kaikkien kohtausten syy ei ole epilepsia. Epileptinen kohtaus syntyy koiran aivoissa yhtäkkiä ja loppuu itsestään.

Ennen varsinaista kohtausta koira on levoton. Tyypillisessä kohtauksessa koira makaa maassa jalat ojentuneena, pää taipuneena taakse, tajuttomana, hengityskin voi pysähtyä. Puremaliikkeet ja kuolaamien ovat tavallisia. Kohtaus kestää korkeintaan viisi minuuttia. Kohtaus voi olla myös hyvin lievä. Jälkeenpäin koira on väsyneen oloinen. Stressi voi laukaista kohtauksen.

Tautia esiintyy lyhytkarvaisella saksanseisojalla yksittäistapauksina. Taudin vakavuuden takia jalostuksessa siihen on suhtauduttava erityisellä varovaisuudella eikä kaatumatautia sairastavaa yksilöä saa käyttää siitokseen. (Peltonen, M., 2004.)

Nivelrustojen kasvuhäiriö (osteokondroosi eli OCD).

Olkanivelen luutumishäiriötä on esiintynyt nuorilla koirilla, näkyen ontumisena useimmiten 5 – 7 kk iässä. Se on yleisempää uroksilla kuin nartuilla. Vaurio näkyy röntgenkuvassa olkavarren nivelpinnan takakaarena kuoppamaisena. Osteokondroosi on nivelrustoa rappeuttava sairaus, jossa ruston alainen luutuminen häiriintyy, minkä seurauksena nivelrusto menettää alla olevan luun tuen, paksuntuu ja sen ravitsemus häiriintyy. Rusto irtaantuu kielekemäisesti tai irtokappaleena normaalissa rasituksessa (osteokondrosis dissecans, OCD). (Paatsama S., 1991; Peltonen, M., 2004).

Nykykäsityksen mukaan alttius osteokondroosin kehittymiseen periytyy useasta tekijästä johtuen,

polygeenisesti eli monigeenisesti. Ympäristötekijöillä katsotaan olevan suurempi vaikutus osteokondroosin kuin lonkkaniveldysplasian kehittymiseen (Paatsama, S., 1991). Osteokondroosin kehittymiseen altistavana tekijänä on luuston nopea kasvu, jota liian runsas ruokinta vielä tehostaa. Liian runsas liikunta on usein mukana. (Paatsama, S., 1991; Peltonen, M., 2004).

Olkanivelen ruston irtoaminen on korjattavissa leikkauksella ja nivelrikon muodostuminen pystytään ennaltaehkäisemään tai hidastamaan niin, että koira kestää useimmissa tapauksissa hyvin metsästyskäytön rasitukset. (Peltonen, M., 2004; Fossum, ym. 2002).

Olkanivelen luutumishäiriötä sairastanutta koira ei tule käyttää jalostukseen. Jalostusrekisteriin nousevan koiran omistajalta vaaditaan vuoden 2004 elokuusta alkaen allekirjoitettu terveystakuutuspaperi, jossa mm. vakuutetaan, ettei koiralla ole ollut leikkausta vaativia olka- ja/tai kyynärnivelen vikoja (Saksanseisoja-lehti 4/04).

Kyynärnivelten kasvuhäiriötä ei ole esiintynyt lyhytkarvaisella saksanseisojalla.

Silmäluomien asentovirheet (entropium, ektropium ja districhias)

Silmäluomien asentovirheet (entropium ja ektropium ja districhias) ovat vahvasti perinnöllisiä. Kyse on oireista, jotka ilmenevät tietyn tyyppisten rakenneongelmien yhteydessä: pään alueella paljon nahkaa, silmät pienet ja/tai sisään painuneet. Entropium ja ektropium periytyvät siis välillisesti tietyn tyyppisen rakenteen periytymisen myötä, jolloin todennäköisesti vaikuttamassa on useampi geeni. Esiintyvät myös vaikeudeltaan eri asteisina, aina oireet eivät ole yhtä vakavia. Entropium tarkoittaa sisäkierteisyyttä, eli silmäluomi on kiertynyt sisään päin, jolloin silmäripset hankaavat sarveiskalvoa ja aiheuttavat vaurioita. Entropium esiintyy silmänluomien ulkokulmassa tai ulkokulmassa ja alaluomessa. Se on lievemmissä tapauksissa usein vaikeasti havaittavissa. Ektropiumissa silmäluomi avautuu liikaa, jolloin se kerää roskaa ja on tulehdusriski. Silmäluomien kierteisyyttä voidaan korjata leikkauksella. (Paatsama, S., 1991; Peltonen, M., 2004). Entropium ja ektropium ja districhias on kirjattu lyhytkarvaisen saksanseisojan rotumääritelmään hylkäävinä virheinä. Sairasta koira ei missään tapauksessa tule käyttää jalostukseen. Districhias tarkoittaa ylimääräisiä silmäripsiä luomien sisäpinnoilla. (Peltonen, M., 2004). Lyhytkarvaisella saksanseisojalla on tiedossa yksi virallinen districhias tapaus v. 2005.

Luomivirheiden lisäksi muut silmäsairaudet, kuten HC, PRA ja hemeropia (CD) ovat harvinaisia lyhytkarvaisella saksanseisojalla. Rotujärjestölle ei ole tullut yhtään virallista tutkimustulosta. Yhdysvalloissa on kehitetty geenitesti resessiivisesti periytyvälle, yhden geeniparin aiheuttamalle CD:lle lyhytkarvaisella saksanseisojalla. Yksilö, joka on perimältään homotsygoottinen taudin suhteen, on päiväsokea ja valopakoinen 8-12 viikon iästä alkaen (OptiGen, 2005).

Purentavirheet, hammaspuutokset ja ylimääräiset hampaat

Rotumääritelmän mukaan lyhytkarvaisella saksanseisojalla tulee olla leikkaava parenta ja täydellinen hampaisto. Parentavirheitä esiintyy vain harvoin, tyypillinen parentavirhe on lievä yläparenta.

Yleisin hammaspuutos lyhytkarvaisella saksanseisojalla on P1. Toiseksi yleisin hammaspuutos on P4, yleensä vasemmasta alaleuasta, tai molemmilta puolilta alaleukaa. P4- puutoksia tulee esiin vuosittain ja näillä koirilla on sukutauluissa yhteisiä sukulaisia. Miten P4-puutos periytyy, ei ole selvä, mutta vian esiintyessä runsaammin tietynsukuisissa koirissa, se on perinnöllinen. Muita hammaspuutoksia esiintyy vain satunnaisesti. Tilastolliseen käsittelyyn hammaspuutosaineisto ei vielä ole riittävä. Hammaspuutokset

sulkevat koiran jalostuksesta, lukuun ottamatta kahden P1/M3 hampaan puutosta. Tämä ikävä kyllä sulkee koiran pois myös KAER-kokeista, koska rotumääritelmän mukaan muut hammaspuutokset, kuin jo yllä mainitut P1 ja M3, on näyttelyssä hylkäävä virhe.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana on ollut myös koiria, alle kymmenen, joilla on ollut ylimääräisiä rautahampaita hammaskaaren sisäpuolella. Eniten ylimääräisiä hampaita on yläleuassa etuhampaiden takana, jopa neljä kappaletta. Yhdellä koiralla on ollut ylimääräinen hammas alaleuassa etuhampaiden takana. Parilla koiralla on ollut ylimääräinen poskihampaan hammasrivin sisäpuolella. Koirat, joilla on ylimääräisiä hampaita etuhampaiden takana, ovat pääsääntöisesti sukulaisia keskenään. Ylimääräiset hampaat hammaskaaren ulkopuolella on lyhytkarvaisella saksanseisojalla hylkäävä virhe ja sulkee koiran jalostuksesta. (www.saksanseisojakerho.fi tietokanta).

Purentavirheitä ja hammaspuutosten esiintymistä seurataan näyttelykertomusten ja Junkkariarvostelujen avulla. Myös kasvattajat ja koiranomistajat tiedottavat hammaspuutoksista. Jalostustoimikunnalla on käytössään hammaspuutostilasto.

Kivesvikaisuus

Kivesvikaisen uroksen joko toinen tai molemmat kivekset eivät laskeudu vatsaontelosta normaalisti kivespussiin, tai kivekset ovat muuten rakenteeltaan epänormaalit. Kaksipuoleinen muoto (molemmat kivekset puuttuvat) on steriili, mutta toispuoleisessa muodossa (yksi kives puuttuu) uros on yleensä siitoskykyinen. Normaalisti kivekset ovat laskeutuneet noin kahdeksan-yhdeksän viikon ikäisillä pennuilla (Paatsama, S., 1991).

Kivesvika on perinnöllinen, mutta periytymistapa on epäselvä, koska eri tutkimukset ovat päätyneet erilaisiin arvioihin periytymismallista. Todennäköisempää on, että periytyminen on polygeenistä. Kivesvian periytyvyys (heritabiliteetti) on kuitenkin riittävän suuri, niin että jalostusvalinnoilla voidaan vaikuttaa sen esiintymiseen. (Nielen, Janss ja Knol, 2001)

Yhden tai molempien normaalikokoisten ja –rakenteisten kivesten puuttuminen paikaltaan kivespussista on lyhytkarvaisen saksanseisojan rotumääritelmän mukaan hylkäävä virhe. Tällainen uros on luonnollisesti myös suljettu pois jalostuksesta. Kivesvikaisuus on erittäin harvinaista lyhytkarvaisella saksanseisojalla. (Peltonen, M., 2004).

Luonnevial

Huomattava arkuus ja vihaisuus ovat perinnöllisiä, vakavia virheitä. Arkuutta esiintyi aikaisemmin enemmän, mutta vihaisuus on harvinaista. (Peltonen, M., 2004). Arkuus ja vihaisuus ovat rotumääritelmän mukaan hylkääviä virheitä.

Typistämättömien häntien vaurioitumisherkyys

Hännän toistuva vaurioituminen voi johtaa hännän amputaatioon. Lyhytkarvaisilla saksanseisojilla esiintyy myös hännän murtumia ja katkeamisia. Häntiä joudutaan amputoimaan vuosittain. Jalostustoimikunta seuraa häntävaurioita ja tutkii ovatko tietyt sukulinjat herkempiä häntävaurioille. (Peltonen, M., 2004).

Jalostustoimikunnan tulee pyrkiä seuraamaan muidenkin kuin edellä mainittujen perinnöllisten sairauksien ja vikojen esiintymistä rodussa ja tarvittaessa ryhtyä niiden vaatimiin toimenpiteisiin.

Mikäli todetaan, että jokin yksilö on aikaisemmissa jälkeläisissään periyttänyt poikkeuksellisen runsaasti jotain sairautta tai vikaa, tulee tällainen koira viipymättä poistaa

siitoskäytöstä.

Lyhytkarvainen saksanseisoja on yleensä hyvä lisääntymään. Kiima on hyvä ja astutus tapahtuu kiiman 14 - 16 vuorokaudella. Keskimäärin rekisteröidään 7 pentua synnytystä kohti. Kuitenkin myös tyhjiksi jääneitä tai muuten epäonnistuneita parituksia tapahtuu erisyistä.

4.4.3. Rodulla muissa maissa havaitut perinnölliset sairaudet

Lyhytkarvaisen saksanseisojan perinnöllinen **rakkula-ihotauti** (junktionaalinen epidermolysis bullosa) ilmenee tavallisesti saman pentueen useammalla pennulla noin neljän viikon iässä. Sairastuneella koiralla syntyy rakkuloita ihon orvaskeden tyvikalvon kohdalle. Kliinisiä oireita ovat haavaumat korvan sisäpinnalla, suussa, poskien sisäpinnalla, ikenissä ja kielessä. Pentu voi myös hikoilla, minkä jälkeen haavaumia ilmestyy anturoihin ja kynsien ympärille, ja lopulta kynnet irtoavat. Haavaumat ovat erittäin kivuliaita, eikä pentu voi liikkua normaalisti. Vaikka pentu selviäisikin, se kärsii vaikeista kasvuhäiriöistä. Rakkula-ihotautiin ei ole hoitoa, vaan koira on lopetettava.

Rakkula-ihotauti on perinnöllinen sairaus. Se ei tartu koirasta toiseen, vaan siirtyy ainoastaan vanhemmilta pennuille. Sairaus ei myöskään puhkea yli kymmenen viikon iässä, joten on käytännöllisesti katsoen mahdotonta ostaa sairasta koira tai huomata aikuisen koiran sairastuneen rakkula-ihotautiin. Varsinaisen ongelman aiheuttaakin rakkulaihotaudin periytymistapa, joka voi vaarantaa koko rodun tulevaisuuden. Rakkulaihotauti periytyy Mendelin lakien mukaan resessiivisenä ominaisuutena, mikä tarkoittaa, että sairauden suhteen heterotsygootit koirat ovat itse täysin oireettomia. Sairaus ilmenee, kun kaksi heterotsygootista koira risteytetään. Tilastollisesti risteytyksestä saadaan 25% perimältään ja fenotyypiltään tervettä, 25 % sairaita pentuja, jotka eivät pysty periyttämään geeniä eteenpäin, ja 50 % fenotyypiltään terveitä koiria, jotka ovat kuitenkin geenin kantajia. Jos taas kantaja risteytetään geneettisesti terveen koiran kanssa, saadaan taas tilastollisesti 50 % uusia taudin kantajia, jotka periyttävät tautia eteenpäin. Tauti siis leviää salakavalasti, kunnes koirakannassa on niin paljon kantajia, että yhtäkkiä syntyykin paljon pentuja, joilla on kliinisiä oireita.. Nykyisin junktionaalista epidermolysis bullosaa sairastavia koiria on Ranskassa, Italiassa ja mahdollisesti Yhdysvalloissa. Geenin kantajia on varmuudella ainakin Belgiassa, Alankomaissa ja Espanjassa. Tämän vuoksi onkin erittäin tärkeää muodostaa yhteinen kanta asiaan kansainvälisellä tasolla. Ranskassa geenin kantajan paljastava DNA- testi on pakollinen, jos koira on valio tai jos Ranskan LKSS-kerho suosittelee koira jalostukseen. Italian LKSS-kerho päättää koirien järjestelmällisestä testaamisesta lähiaikoina. (Club Francais du Braque Allemand. Kirjallinen tiedonanto 2004. Ell Peltonen, M., 2004.)

4.5 Ulkomuoto

4.5.1 Voimassa oleva rotumääritelmä

LYHYTKARVAINEN SAKSANSEISOJA (DEUTSCH KURZHAAR)

Alkuperämaa: Saksa

KÄYTTÖTARKOITUS: Monipuolinen ja monikäyttöinen metsästyskoira.

FCI:N LUOKITUS: Ryhmä 7 kanakoirat, alaryhmä 1 mannermaisat kanakoirat; käyttökoetulos vaaditaan.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Lyhytkarvaisen saksanseisijan historia alkaa koirista, joita käytettiin ennen kaikkea Välimeren maissa riistalintujen verkkometsästyksessä sekä apuna haukoilla metsästettäessä. Seisovat lintukoirat tulivat Ranskan, Espanjan ja Flanderin kautta Saksan hoveihin. Näiden koirien tärkein ominaisuus oli taipumus seistä riistalle. Ensimmäisten kaksipiippuisten haulikoiden käyttöönoton myötä (v. 1750) seisoville lintukoirille tuli yhä enemmän tarvetta. Riistalinnut ammuttiin lennosta koirien edestä. Tästä alkoi pelkästään seisovan koiran jalostaminen monikäyttöiseksi metsästyskoiraksi. Vuodesta 1897 alkaen julkaistu vuosikirja "Zuchtbuch Deutsch Kurzhaar" on ollut perusta kehitettäessä rodun jalostusta. Prinssi Albrecht zu Solms-Braunfeld kirjasi lyhytkarvaisen saksanseisijan rotumerkit, laati rakenteen arvosteluohjeet ja lopulta myös yksinkertaiset koesäännöt metsästyskoirille. Nykyään lyhytkarvaisilla saksanseisijilla on tarkat jalostus- ja koesäännöt. Lyhytkarvaisen saksanseisijan tulee rotumääritelmän mukaan olla monipuolinen metsästyskoira, joka toimii metsästystilanteissa kaikkien sille asetettujen vaatimusten mukaisesti vielä vanhanakin.

YLEISVAIKUTELMA: Jalo ja sopusuhtainen koira, jonka rakenne ilmentää voimaa, kestävyyttä ja nopeutta. Hyvä ryhti, sulavat ääriviivat, kuiva pää, oikea-asentoinen häntä, tiivis ja kiiltävä karvapeite sekä maatavoittavat ja tasapainoiset liikkeet korostavat koiran jaloutta.

TÄRKEITÄ MITTASUHITEITA: Rungon pituuden tulee olla hieman säkäkorkeutta suurempi.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Vahva, tasapainoinen, luotettava ja hillitty, ei hermostunut, arka eikä aggressiivinen.

PÄÄ: Kuiva, selväpiirteinen, ei liian kevyt eikä liian raskas. Pään voimakkuus ja pituus ovat sopusuhteissa runkoon ja sukupuoleen.

KALLO-OSA: Riittävän leveä ja loivasti kaartuva; niskakyhmy on hieman havaittavissa; otsaurre ei ole liian syvä; kulmakaaret ovat selväpiirteiset.

OTSAPENGER: Vain hieman erottuva.

KIRSU: Hieman ulkoneva. Sieraimet ovat riittävän suuret, leveät ja liikkuvat. Kirsun perusväri on ruskea, mustilla ja mustapäistärköillä kuitenkin musta; lihanvärinen tai täplikäs kirsu sallitaan ainoastaan pohjaväriältään valkoisilla koirilla.

KUONO-OSA: Pitkä, leveä, syvä ja voimakas, jotta koira kykenee kantamaan riistaa oikein. Sivulta katsottuna kuononselkä on hieman kupera vaihdellen jalosta kyömystä vain loivasti kaartuvaan. Kyömy on uroksilla voimakkaampi. Täysin suora kuononselkä ei ole niin näyttävä, mutta kuitenkin hyväksyttävä. Painunut (kovera) kuononselkä on vakava virhe.

HUULET: Tiiviit, eivät liian riippuvat, hyvin pigmentoituneet. Huulilinja on kirsusta alaspäin lähes pystysuora jatkuen loivana kaarena kohtuullisen selvään suupieleen.

LEUAT / HAMPAAT / PARENTA: Leuat ovat voimakkaat. Täydellinen, säännöllinen ja täysihampainen leikkaava parenta, jolloin yläetuhampaiden tulee tiiviisti koskettaa alaetuhampaiden etupintaa ja hampaat ovat leukoihin nähden lähes kohtisuorassa. Hammaskaavion mukaisesti 42 tervettä hammasta.

POSKET: Vahvat ja lihaksikkaat.

SILMÄT: Keskipokoiset, eivät ulkonevat eivätkä syvällä sijaitsevat. Ihanneväri on tummanruskea. Silmäluomet ovat tiiviit.

KORVAT: Kohtalaisen pitkät, ylös ja leveästi kiinnittyneet, tylppäkärkiset, sileät ja tiiviisti päämyötäiset, eivät kiertyneet. Korvalehdet eivät ole liian paksut eivätkä liian ohuet ja ne ulottuvat eteen vedettyinä suunnilleen suupieleen.

KAULA: Pituudeltaan suhteessa koiran kokonaisuuteen, tasaisesti säkää kohti levenevä. Niska on hyvin lihaksikas ja hieman kaareva. Tiivis kaulanahka.

RUNKO

YLÄLINJA: Suora ja hieman laskeva.

SÄKÄ: Selvästi erottuva.

SELKÄ: Kiinteä ja lihaksikas. Okahaarakkeiden tulee olla lihasten peitossa.

LANNE: Lyhyt, leveä, lihaksikas ja suora tai hieman kaareva. Selkä liittyy lanteeseen sulavasti ja kiinteästi.

LANTIO: Leveä, riittävän pitkä ja lihaksikas, ei jyrkästi laskeva vaan hännän tyvää

kohti vain loivasti viettävä.

RINTAKEHÄ: Leveyttään syvempi, eturinta on selvästi erottuva ja rintalasta mahdollisimman pitkälle taakse ulottuva. Rintakehä ulottuu kyynärpäiden tasolle. Kylkiluut ovat selvästi kaareutuneet, rintakehä ei ole litteä eikä tynnyrimäinen. Takimmaiseta kylkiluut ulottuvat pitkälle taakse.

ALALINJA JA VATSA: Kuiva ja hieman kohoava kaartuen tyylikkäästi kohti takaosaa.

HÄNTÄ: Ylös kiinnittynyt, tyvestä vahva ja kärkeä kohti oheneva, keskipitkä; koiran metsästyskäyttöä varten tyhistetty noin puoleen pituuteen. (Huom. Suomessa tyhistyskielto.) Häntä on levossa riippuva, liikkeessä vaakasuora, ei liian korkealle selkälinjan yläpuolelle kohoava eikä voimakkaasti kaareutunut. (Maissa, joissa laki kieltää häntien tyhistämisen, häntä jätetään luonnollisen pituiseksi. Tyhistämättömän hännän tulee ulottua kintereisiin ja olla joko suora tai hieman sapelimaaisesti kaartunut.)

RAAJAT

ETURAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Eturaajat ovat edestä katsottuna suorat ja yhdensuuntaiset, sivulta katsottuna selvästi rungon alla.

LAVAT: Lapaluut ovat viistot, taakse sijoittuneet ja tiiviisti rungonmyötäiset. Lihakset ovat vahvat ja kuivat. Hyvä lapaluun ja olkavarren välinen kulmaus.

OLKAVARRET: Mahdollisimman pitkät; lihaksikkaat ja kuivat.

KYYNÄRPÄÄT: Rungonmyötäiset, eivät kuitenkaan liian tiiviit; kauas taakse sijoittuneet, eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset. Hyvä olkavarren ja kyynärvarren välinen kulmaus.

KYYNÄRVARRET: Suorat ja riittävän lihaksikkaat. Luusto on vankka, ei liian järeä.

RANTEET: Voimakkaat.

VÄLIKÄMMENET: Eivät pystyasentoiset, välikämmenen ja kyynärvarren välinen kulmaus on erittäin pieni.

KÄPÄLÄT: Muoto vaihtelee pyöreästä soikeaan; varpaat ovat tiiviisti yhdessä ja riittävän kaarevat ja niissä on vahvat kynnet. Päkiät ovat lujat ja kestävät. Käpälät ovat yhdensuuntaiset, eivät sisään eivätkä ulos kiertyneet seistessä eikä liikkeessä.

TAKARAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Takaraajat ovat takaa katsottuna suorat ja yhdensuuntaiset. Hyvät kulmaukset ja voimakas luusto.

REIDET: Pitkät, leveät ja lihaksikkaat. Hyvä lantion ja reisiluun välinen kulmaus.

POLVET: Voimakkaat ja hyvin kulmautuneet.

SÄÄRET: Pitkät, lihaksikkaat ja jänteikkäät. Säären ja välijalan välinen kulmaus on hyvä.

KINTEREET: Voimakkaat.

VÄLIJALAT: Pystysuorat ja voimakkaat.

KÄPÄLÄT: Kuten etukäpälät.

LIIKKEET: Maatavoittavat; voimakas takaraajan työntö ja sitä vastaava etuaskel.

Raajat liikkuvat suoraan ja yhdensuuntaisesti. Koiran asento on ryhdikäs. Peitsaus ei ole toivottavaa.

NAHKA: Tiiviisti rungonmyötäinen ja poimuton.

KARVAPEITE

KARVA: Lyhyttä ja tiheää, karhean ja kovan tuntuista. Päässä ja korvissa karva on ohuempaa ja lyhyempää, hännän alapuolella se ei ole merkittävästi pitempää. Karvapeitteen tulee peittää iho kauttaaltaan.

VÄRI:

- Yksivärinen ruskea.

- Ruskea, jossa vähäisiä valkoisia tai pilkullisia merkkejä rinnassa ja raajoissa.

- Tumma ruskeapäistärökkö, jossa ruskea pää ja ruskeita laikkuja tai pilkkuja. Tällaisen koiran pohjaväri ei ole ruskea valkoisin karvoin eikä valkoinen ruskein karvoin, vaan karvapeite koostuu ruskeiden ja valkoisten karvojen lämpimästä sekoituksesta. Käytännön metsästyksessä tämä maaston väri on arvokas ominaisuus. Takaraajojen sisäpinnan ja hännän kärjen karvapeite on usein vaaleampaa.

- Vaalea ruskeapäistärökkö (kimo), jossa ruskea pää ja ruskeita laikkuja tai pilkkuja; laikut voivat myös puuttua. Valkoisia karvoja on enemmän kuin ruskeita.

- Valkoinen, jossa ruskea pää ja ruskeita laikkuja tai pilkkuja.

- Musta väri voi esiintyä ruskean tilalla samoina vivahteina tai päistärökkönä.

- Keltaiset kulomerkit sallitaan.
- Läsi, otsapiirto ja täplikkäät huulet sallitaan.

KOKO

SÄKÄKORKEUS: Urokset 62 - 66 cm, nartut 58 - 63 cm.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellämaituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

- ryhdittömyys ja puutteellinen sukupuolileima
- liian lyhyt kuono-osa
- liian raskaat tai liian niukat huulet
- yhteensä kahden hampaan puuttuminen neljästä P1 ja kahdesta M3 hampaasta
- liian vaaleat tai keltaiset petolinnun silmät
- liian pitkät, liian lyhyet tai liian raskaat korvat; liian kapeasti kiinnittyneet tai kiertyneet korvat
- löysä kaulanalusnahka
- lievästi köyry selkä
- liian lyhyt lantio
- liian syvä rintakehä
- asennoltaan liian korkealla selkälänjan yläpuolella oleva tai voimakkaasti kiertynyt häntä
- sisään- tai ulospäin kiertyneet kyynärpäät tai käpälät
- ahtaat tai leveäasentoiset eturaajat
- jäykät takaraajat
- lievä länkisäärisyys, lievä pihtikinttuisuus
- lievästi ahdas takaosa.

VAKAVAT VIRHEET:

- kömpelö, lymfaattinen tai raskasluinen rakenne
- voimakas otsapenger
- lihanvärinen tai täplikäs kirsu (paitsi valkopohjaisilla koirilla)
- suippo kuono tai kovera kuononselkä
- tasapurenta tai osittainen tasapurenta (tasapurenta sallitaan yli nelivuotiailla yksilöillä, mikäli se johtuu ikääntymisestä ja purenta on aiemmin näyttelyssä todettu oikeanlaiseksi)
- selvä köyryselkä tai lievä notkoselkä
- huomattava puutos rinnansyvydessä; heikosti kehittynyt eturinta; liian litteä tai tynnyrimäinen rintakehä
- voimakkaasti sisä- tai ulkokierteiset kyynärpäät
- pehmeät tai liikaa periksi antavat ranteet
- pystyt välikämmenet
- voimakas pihtikinttuisuus tai voimakas länkisäärisyys sekä seistessä että liikkeessä
- takakorkeus
- hajavarpaisuus, litteät käpälät
- kömpelöt liikkeet
- yli 2 cm:n poikkeamat säkäkorkeudesta.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- selvästi virheellinen sukupuolileima
- useamman kuin yhteensä kahden hampaan puutos neljästä P1 ja kahdesta M3 hampaasta; yhden tai useamman muun hampaan puutos; näkymättömissä olevat hampaat luetaan puuttuviksi mikäli niitä ei ole todettu aiemmissä näyttelyissä tai kokeissa
- ylä-, ala- tai ristipurenta kaikkine välimuotoineen
- ylimääräiset hampaat, jotka eivät sijaitse hammasrivissä
- kitalaki- ja huulihalki- hyvin löysät silmäluomet, ulko- tai sisäkierteiset silmäluomet (ektropium tai entropium), kaksinkertaiset silmäripset (distichiasis)
- voimakkaasti notko selkä tai selkärangan epämuodostumat
- epämuodostunut rintakehä (esim. erittäin lyhyt ja voimakkaasti kuroutunut)
- takaraajojen kannukset
- kaikki luonnevat.

Vihaisuus ja sairaalloiset piirteet ovat hylkääviä virheitä.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Lyhytkarvainen saksanseisoja on käyttökoira. Ulkomuodoltaan se on käyttötarkoitukseen sopiva, mitä rotumääritelmä korostaa. Hylkäävissä virheissä korostuu metsästyskoiran

terveys kaikissa muodoissaan. Koska rotu on monikäyttökoira, sen tulee olemuksellaan ilmentää kykyä työskennellä erilaisissa maastoissa ja metsästystilanteissa. Tyypillistä on, että yksittäistä lyhytkarvaista saksanseisojaa esitetään näyttelyissä vain muutamia kertoja. Jos koira on ulkomuodoltaan korkealaatuinen, sitä viedään useampiin näyttelyihin. Rotujärjestön päänäyttelyssä koiria on yleensä n. 70-80 yksilöä, huippu oli 50 v. juhlanäyttely 1980-luvulla, missä lyhytkarvaisia esitettiin lähes 150 koiraa. Laadullisesti erinomaisia koiria on vähemmän kuin erittäin hyviä, mikä ryhmä muodostaa suurimman osan koirakannasta. Hylkääviä vikoja on pääsääntöisesti kokoon – liian suuret koirat – liittyvät virheet ja hammaspuutokset. Joitakin koiria hylätään vuosittain myös luonteen vuoksi, vikana on yleensä arkuus.

Tämän päivän ongelmia ovat liian suuri koko, hammaspuutokset, sukupuolileima, korkea-asentoinen häntä ja lantion asento- ja pituusvirheet sekä pysty ja lyhyt olkavarsi. Jonkin verran esiintyy liian kevytluustoisia koiria, kuten myös liian raskaita yksilöitä. Pään virheitä ovat kapeat kuonot ja kevyet alaleuat.

Lyhytkarvainen saksanseisoja on jalo metsästyskoira, mitä kaunislinjainen pää, kauniit rungon ääriiviivat ja ryhdikäs ja voimakas olemus kuvastavat. Myös luonteen jalous näkyy koiran kokonaisuudesta, siksi luonteen puutokset voivat pudottaa palkintosijaa. Täytyy kuitenkin pitää mielessä, että osa koirien omistajista ei kouluta koiraansa näyttelykehään, mikä saattaa vaikuttaa arvosteluun.

Koirakannan koon tarkkailemiseksi on kaikkia kotimaisia tuomareita pyydetty mittaamaan koirat näyttelykehässä. Rotujärjestöllä on hyvä tilasto mittaustuloksista. Suurin osa koirista on rotumääritelmän rajoissa.

5. YHTEENVETO AIKAISEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA.

Lyhytkarvainen saksanseisoja on säilyttänyt hyvät käyttöominaisuudet, mitä osoittaa aikaisempaa runsaammat käyttövaliot rodussa, ja ulkomuoto on vakiintunut korkealle tasolle. Terveystilanne on hallinnassa, mutta HD:n esiintyminen ei ole laskenut ja siksi anotaan lonkkanivelen dysplasian raja-arvoksi B. Epilepsiaa tavataan joitakin tapauksia vuosittain ja uudet sairaustapaukset tilastoidaan. Tuontikoirien osalta on hankittu tieto siitä, miten mahdolliset rakkulaihottumataudin kantajat voidaan testata ennen jalostuskäyttöä.

Kaikki jalostukseen vuosina 1999-2004 käytetyt koirat olivat terveitä (vähintään lonkat tutkittu ja terveiksi todettu), eli tältä osin jalostusrekisterivaatimukset täyttyivät kaikissa yhdistelmissä.

Ulkomuodoltaan kaikki jalostukseen käytetyt koirat oli arvioitu vähintään hyväksi. Suurin osa koirista on kuitenkin saanut laatuarvostelun EH tai ERI.

Luonteen osalta yhdestäkään jalostukseen käytetystä koirasta ei ollut huomautuksia näyttelyissä tai kokeissa. Luonteen suhteen kasvattajilta vaaditaan tervettä kriittisyyttä ja ehdotonta rehellisyyttä. Jalostukseen käytettävät koirat on tunnettava luonteeltaan ja mikäli luonteen heikkouksia ilmenee, on tällaisen koiran jalostuskäytöstä ehdottomasti pidättäydyttävä.

6. Jalostuksen tavoitteet ja strategiat

6.1 Visio

Pyrkimyksenä on säilyttää lyhytkarvainen saksanseisoja toimivana metsästyskoirana. Sen jalous sekä ulkomuodossa että metsästyskäytössä ja myös kotikoirana on arvokas ominaisuus. Terveys on tärkein vaalittava asia metsästysominaisuuksien rinnalla.

Terveystilanne pyritään säilyttämään ainakin tämänhetkisellä tasolla, sillä kaikkia periytyviä ominaisuuksia on mahdoton karsia mistään populaatiosta. Geenipoolia on ehdottomasti laajennettava, kotimainen kanta on kovin lähisukuista. On vaikeaa löytää uroksia nartuille, koska käyttöominaisuudet ja terveys ovat kaikkein tärkein kriteeri urosvalinnassa.

Rodun suosio on pysynyt tasaisena jo vuosikymmeniä, kannan kasvamiseen ei ole tavoitetta. Mieluimmin lyhytkarvainen saksanseisoja on metsästäjän koira, kuin harrastekoira lajeissa mihin rotua ei ole suunniteltu. Toki rotu sopii, monipuolisuutensa ja oppivaisuutensa vuoksi, vaikka mihin koiraharrastukseen, mutta lyhytkarvainen saksanseisoja on intohimoinen metsästäjä – siihen se on jalostettu.

Rotujärjestön rooli rodun harrastajien yhteen kokoajana ja tapahtumien järjestäjänä säilyy merkittävänä. Kasvattajien avulla uudet pennun ostajat saatetaan rotujärjestön jäseniksi ja sen toiminnan pariin. Suomessa toimii myös suuri määrä paikalliskerhoja, jotka ottavat uudet pentujen omistajat mukaan toimintaan, yhdistykset järjestävät koulutuksia ja KAER-kokeita alueellaan ja tuovat rotutietoutta jäsenilleen. Nämä yhdistykset ovat avoimia kaikille mannermaisille ja myös englantilaisille seisojaroduille.

6.2 Rotujärjestön tavoitteet

Pyritään lisäämään kasvattajien ja koiranomistajien tietoutta rodun ominaisuuksista ja käyttötarkoituksesta metsästyksessä sekä sitoutumaan koko rodun kehittämiseen oikeaan suuntaan. Rotujärjestön tavoitteena on saada kasvattajat liittämään uudet pennunostajat rotujärjestön jäseniksi ja tulemaan aktiivisesti mukaan kokeisiin ja muihin tapahtumiin. Rodun pitkäikäisiä harrastajia kannustetaan osallistumaan toimitsija-, koe-, ja ulkomuototuomarikoulutuksiin.

6.2.1 Kannan kehittymisen tavoitteet

Sukusiitoksen aste täytyy pyrkiä pitämään mahdollisimman pienenä. Jalostuskoirien jälkeläismäärä ei saa ylittää 5% yhden sukupolven aikana rekisteröidyistä pennuista, mikä lyhytkarvaisella saksanseisojalla tarkoittaa n. 55 jälkeläistä. Suomen lyhytkarvapopulaation geenipohjaa tulee laajentaa tuomalla uusisukuisia koiria ja käyttämällä harkitusti ulkomaisia uroksia osalle nartuista.

Tavoite: Yksittäisen koiran jälkeläismäärää rajoitetaan niin, että se olisi korkeintaan 5% viiden vuoden aikana rekisteröidyistä pennuista, mikä tarkoittaa 55 pentua/koira.

Siitosyksilöiden vaatimukset pohjoismaisessa jalostusrekisterissä:

Narttu:

- metsästyskoetus AVO 2
- näyttelytulos AVO EH tai KÄY EH tai

Uros:

- metsästyskoetus AVO 1
- muut vaatimukset samat kuin

2xAVO H tai KÄY H eri tuomareilta
kuitenkin niin, ettei 2. palkinto ole tullut
huonon luonteen vuoksi
- lonkkanivelet normaalit tai lähes normaalit

nartuilla

On pyrittävä siihen, että jalostukseen käytettävät yksilöt täyttävät yllä esitetyt vaatimukset, mutta myös nuoria uroksia, joilla on muut vaatimukset ovat kunnossa, mutta koetuloksena vasta NUO1, tai AVO2 tulisi käyttää harkiten. Tämä siksi, että jalostuspohjaa saataisiin laajennettua ja harrastajajoukossa on runsaasti ensikertalaisia seisojanomistajia, joille koiran kouluttamisessa koevaatimusten mukaiseksi voi vielä olla ongelmia. Lisäksi narttujen jalostuskäyttö tulisi aloittaa ajoissa, 2-3 vuoden iässä, mihin mennessä niiden koeura ei ole vielä pitkä.

.6.2.2. Populaation kokonaistila ja rakenne

Rodun kasvattajakunnalla on ratkaiseva rooli rodun kehittymisen suunnan määrääjänä. Kasvattajien valinnat ja toiminta vaikuttavat rodun kokonaistilaan ja kannan rakenteeseen. Metsästyskoirarodun kasvattamiseen sitoutunut, aktiivinen, pennunomistajiaan tukeva ja näitä koiran koulutuksessa auttava kasvattaja vie rotua eteenpäin.

Suomessa lyhytkarvaisen saksanseisojan vuotuinen pentuemäärä vaihtelee 28-44 välillä. Jotta voidaan puhua rodun jalostamisesta, on kasvatustyössä oltava selkeät tavoitteet. Oma jalostusnarttu on tunnettava ja sen ominaisuuksien suhteen on oltava rehellinen. Nartulle tulee yrittää löytää (vaivoja säästämättä) mahdollisimman hyvin sopiva uros, joka täydentää nartun ominaisuuksia ja jolla ei ole samoja heikkouksia kuin nartulla. Käyttöominaisuuksien ja ulkomuodon on oltava testatut ja kunnossa. Luonteen on oltava rodunomaisen tasapainoinen, rauhallinen, luoksepäästävä ja hyväntahtoinen vieraillekin ihmisille. Terveiden pitää olla kunnossa. Sukutaulujen tulee sopia yhteen, sukusiitosasteen ei tulisi ylittää 6,25% vähintään 5 sukupolven mukaan laskettuna.

On muistettava, että täydellistä koira ei ole olemassa, mutta kasvatustyössä tulee aina pyrkiä rodun keskitasoa parempaan tulokseen. Tavoitteeseen on vaikea tai mahdoton päästä, jos pentue tehdään rodun keskitasoa huonommilla vanhemmilla. Toisaalta pelkillä huippukoirailla jalostaminen johtaa kannan geenipohjan nopeaan kapenemiseen eikä ole missään tapauksessa suositeltavaa. Koetuloksiltaan keskinkertainen, terve ja hyväluonteinen, ulkonäöltään virheineenkin rotutyypillinen koira voi olla rodun jalostuksessa erittäin arvokas, varsinkin jos se on muuhun rodun kantaan nähden erisukuinen. Mittareina käytetään KAER-koetuloksia, näyttelytuloksia ja terveystutkimustuloksia. Luonteen osalta koiran omistaja on paras asiantuntija ja hänen tulee olla ehdottoman rehellinen.

6.2.3 Terveys

Lyhytkarvaisen saksanseisojan PEVISA-ohjelmaa anotaan jatkettavaksi terveyden suhteen siten, että pentueen vanhemmista vaaditaan lonkkakuvauslausunto ja raja-arvona on B, eli B-lonkkaista sairaamman koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä.

Saksanseisojakerhon jalostusrekisteriin nousevien koirien omistajien on lisäksi allekirjoitettava terveysvakuutus jossa omistaja vakuuttaa, ettei koirassa ole havaittu leikkausta vaativia olka- tai kyynärnivelen OCD-oireita, ektropiumia tai entropiumia eikä epilepsian tyyppisiä oireita. Terveysvakuutus on vapaaehtoinen muilta jalostukseen käytettävien koirien omistajilta. Terveysvakuutuksen olemassaolosta mainitaan Saksanseisojakerhon pentuvälityksessä.

Tavoitteena on, että useampia koiria/pentue kuvattaisiin HD tietoa varten. Toinen tavoite

on, että koirien omistajat ilmoittaisivat jalostustoimikunnalle olkanivelen kasvuhäiriöt. Rotujärjestö elää parhaillaan uutta avoimuuden aikaa ja toivomus on yhä useammat yhteydenotot eri sairauksien suhteen.

Lyhytkarvainen saksanseisoja on terve rotu, mutta sairauksia tietenkin ilmenee. Osa on perinnöllisiä, osa ei. Yksittäisen koiran ilmitulleesta perinnöllisestä sairaudesta/viasta, joka ei käy ilmi KAER-kokeissa tai näyttelyissä, tulisi informoida jalostustoimikuntaa, jotta populaation tilaa eri ominaisuuksien suhteen olisi mahdollista seurata ja kartoittaa.

Jalostuskoirien käytön rajoitukset

Rodun kannassa yksittäisen jalostuskoiran käytöllä on selvä vaikutus. Olemme ajautuneet tilanteeseen, jossa suuri osa lisääntymiskäisistä koirista on hyvin läheistä sukua keskenään. Rodun kannan laajentuessa Suomessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota jalostuskelpoisten koirien mahdollisimman tasaiseen ja monipuoliseen käyttöön. Yksittäisten jalostuskoirien käyttöä tulee rajoittaa ylilyöntien välttämiseksi. Tämän vuoksi anotaan lyhytkarvaisen saksanseisojan PEVISA-ohjelmaan muutosta 1.1.2006 alkaen niin, että yksittäisellä koiralla ei saa teettää enempää kuin 55 pentua Viimeinen, rajan ylittävä pentue rekisteröidään kokonaan. Saman yhdistelmän uusimista ei suositella.

Jalostuskoirille tulisi saada jälkeläisnäyttöjä ennen seuraavaa astutusta. Näin vältetään mahdollisesti ilmenevien perinnöllisten ongelmien kertyminen kantaan.

6.2.4. Luonne

Metsästyskäyttöominaisuuksia ja sosiaalista luonnetta tulee vaalia ja aggressiivisuutta sekä arkuutta välttää jalostuksessa. Luonteen ominaisuuksia tulee kirjata kokeissa, näyttelyissä ja Junkkarissa. Kasvattajien tulee olla kriittisiä narttujensa ja niille käyttämiensä urosten suhteen.

Metsästysominaisuudet lyhytkarvaisella saksanseisojalla ovat hyvät. Koska rotu on monikäyttökoira, ei yksilö ole välttämättä huippukoira jokaisella metsästyksen saralla. Tämä on huomioitava jalostusyhdistelmiä valittaessa. Lyhytkarvaisilla saksanseisojilla on alkanut esiintyä ongelmia noudossa; haluttomuutta, riistan pudottelua ja jopa kieltäytymistä noutamaan riistaa. Ovatko noudossa esiintyvät ongelmat perinnöllisiä vai koulutuksen/kouluttamattomuuden seurausta, tulisi selvittää.

Kokeisiin saisi osallistua enemmän yksilöitä, jotta jalostustoimikunta saisi enemmän tietoa pentueista. Yksi hyvin pärjännyt koira ei kerro koko pentueesta. On ollut kuitenkin ilahduttavaa viime vuosina, että joistakin pentueista hyvin monet yksilöt on palkittu KAER-kokeissa.

6.2.5. Ulkomuoto

Rotumääritelmässä on kuvattu lyhytkarvainen saksanseisoja hyvin yksityiskohtaisesti. Jo yleisvaikutelman sisällys kertoo seikkaperäisesti, millaisen metsästyskoiran kanssa maastossa toimitaan.

YLEISVAIKUTELMA: Jalo ja sopusuhtainen koira, jonka rakenne ilmentää voimaa, kestävyyttä ja nopeutta. Hyvä ryhti, sulavat ääriviivat, kuiva pää, oikea-asentoinen häntä, tiivis ja kiiltävä karvapeite sekä maatavoittavat ja tasapainoiset liikkeet korostavat koiran jaloutta.

Koska jalostuksessa otetaan huomioon terveys, metsästysominaisuudet ja ulkomuoto, on

ulkomuodollista tasoa pyrittävä jatkuvasti ylläpitämään ja jopa korottamaan. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota rodunomaiseen tyyppiin. Koirien oikeaa kokoa ja vahvuusastetta on vaalittava. Sukupuolileiman tulee olla selvä myös koon alarajalla olevilla uroksilla ja ylärajalla olevilla nartuilla. Ulkomuodon jalostuksessa tulisi pyrkiä parantamaan varsinkin koirien etukulmauksia, sillä lyhyet ja pystyt olkavarret ovat rodun ongelma. Näyttelykertomuksista käy myös ilmi, että lantiot ovat lyhentyneet ja lantion asento on usein luisu tai jyrkkä, mistä seurauksena on myös korkea-asentoinen häntä.

Lyhytkarvaisen saksanseisojan jalous näkyy koiran olemuksessa ja kauniissa päässä. Kuin piste i:n päälle on kyömy kuononselkä, mikä on ikävä kyllä vähenemässä. Muutenkin kuono-osat ovat usein kovin kapeita ja alaleuat vähäisiä.

6.3. Uhat ja mahdollisuudet

Vahvuudet

- Rotu on säilynyt metsästyskoiransa, jakautumista käyttökoiriin ja näyttelykoiriin ei ole. Harrastajakunta muodostuu aktiivisista metsästäjistä.
- Rotujärjestössä pyritään systemaattiseen tiedonkeruuseen ja aktiiviseen sekä avoimeen faktatiedon jakamiseen jäsenkunnalle.
- Rotujärjestön tapahtumissa vallitsee miellyttävä ilmapiiri, uudet harrastajat otetaan avosylin vastaan.
- Valveutuneet kasvattajat liittävät pennunostajat rotujärjestön jäseniksi ja antavat ostajille koulutusmateriaalia ja järjestävät koulutustapahtumia pentueilleen.
- Matadorijalostuksesta on päästy eroon.
- KAER-kokeisiin osallistuu melko runsaasti harrastajia, joskin enemmän yksilöitä/pentue tulisi esittää kokeissa.
- Junkkarissa tutkitaan koirien ulkomuoto ja käyttöominaisuudet nuorten luokan iässä.
- Osa populaatiosta käytetään HD-kuvauksissa.
- Terveysongelmista tiedottaminen on tullut avoimemmaksi.

Heikkoudet

- Resurssien rajallisuus, mikä tarkoittaa aktiivisten toimijoiden niukkuus ja ajankäyttömahdollisuudet. Kaikki kerhon toimijat tekevät työtä vapaa-ajallaan. Taloudellisesti työ on kannattamatonta.
- Tiedonhallintaongelmat, kuinka saada yhteenvetoja ja seurantatilastoa silloin, kun siihen olisi aikaa käytettävissä.
- Joidenkin kasvattajien piittaamattomuus luonne- ja terveysongelmista, puutteellisista koetuloksista sekä pennunostajien informoimisesta rodun käyttötarkoituksesta, kokeista ja terveystutkimuksista. Piittaamattomuus rodun yleisestä tilasta on myös ongelma, rodun yleinen sukusiitosaste tulisi huomioida paritusta suunniteltaessa. Lyhytkarvaisen saksanseisoja geenipooli ei ole kovin laaja, koska hyvin lähisukuiset nartut jälkeläisiä keskenään lähisukuisten urosten kanssa. Näin saadaan hyviä käyttökoiria, mutta ongelmat tulevat esiin valittaessa uroksia tulevissa sukupolvissa.
- Käyttämätöntä jalostusmateriaalia on Suomessa olemassa.

Mahdollisuudet

- Tiedonsaanti on lisääntynyt rotujärjestön uuden tietokannan ja Dog Netin kautta. Jäsenet pääsevät itse tutkimaan koiria ja niiden tuloksia.
- Pennunostajista on tullut kriittisempiä.

Uhat

- Metsästyskäytön väheneminen.
- Terveysongelmien lisääntyminen.
- Geenipoolin edelleen kaventuminen.
- Luonneongelmien lisääntyminen.
- Rakennevirheiden lisääntyminen sekä liian raskaat/kevyet, isot/pienet koirat.
- Kasvattajien sitoutumattomuus yhteisiin jalostustavoitteisiin.
- Yhteiskunnassa tänä päivänä vallitseva liiallinen kilpailuhenki, kunnianhimoisuus ja menestymishalu voi johtaa itsekkäisiin jalostusvalintoihin ja koiran esineellistämiseen.

6.4. Varautuminen ongelmiin

Vaikka kasvattajat olisivat kuinka vastuullisia, voi jalostuskoirien ja jalostusyhdistelmien huolellisesta valinnasta huolimatta ilmaantua yllättäviä uusia ongelmia esim. terveyspuolella. On sanottu, että kaikissa roduissa voi ilmetä laaja kirjo erilaisia terveysongelmia, jos kannan sukusiitosaste lisääntyy ja resessiiviset haitalliset geenialleelit pääsevät homotsygoitumaan. Kannan sukusiitaisuuden lisääntymisen välttämiseksi tulisi jalostusyhdistelmät valita siten, että kannan geenimateriaalia tulee hyödynnettyä mahdollisimman monipuolisesti, kuitenkin jalostuskoirille asetetuista vaatimuksista tinkimättä. Jotta tämä olisi mahdollista on edelleen kannustettava koirien omistajia viemään koiriaan eteenpäin vaadittavien näyttöjen saamiseksi ja rohkaistava narttujen omistajia käyttämään myös ulkomaisia jalostuskriteerit täyttäviä, Suomeen uutta geenimateriaalia tuovia uroksia nartuilleen. Myös pentujen tuontia on syytä edelleen kannustaa ja mahdollisuuksien mukaan avustaa. PEVISA-ohjelmaan anottu matador-pykälä auttaa osaltaan ehkäisemään yksittäisten jalostuskoirien liiallista käyttöä, ja siten kannan geenipohjan kapenemista. Terveysongelmien kertymisen ehkäisemiseksi olisi myös sukusiitosaste jalostusyhdistelmissä pyrittävä pitämään mahdollisimman alhaisena, kuten tähänkin asti, vähintäänkin niin, ettei serkusparituksia vastaava sukusiitosaste 6,25% ylittyisi vähintään 5 sukupolven mukaan laskettuna.

Jalostusuroksia tulisi käyttää jalostukseen harkiten ja mieluiten vasta aikuisiässä. Urosten ensimmäisistä jälkeläisistä olisi hyvä saada tietoa sekä terveyden että käyttöominaisuuksien osalta ennen seuraavia astutuksia. Narttujen narttujen jälkeläisarviointi on yhtä tärkeää. Näin mahdollisesti ilmeneviin terveydellisiin tai muihin ongelmiin ehditään reagoida ennen kuin ongelma laajenee.

6.5. Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi

Rodun kannan rakenne ja geenipohjan laajuus:

Tavoite: Jatkoissa on panostettava uuden geenimateriaalin käytön lisäämiseen lyhytkarvaisen saksanseisojan jalostuksessa Suomessa. Tämä tarkoittaa tuontikoirien jalostuskäytön edistämistä ja ulkomaisten urosten käyttöä edelleen jalostuskoirille asetetuista perustavoitteista silti tinkimättä.

Tavoite: Jalostusyhdistelmien valinnassa kiinnitetään jatkossakin huomiota sukusiitosasteeseen ja pyritään pitämään se mahdollisimman alhaisena.

Tavoite: yksittäisen koiran jalostuskäytölle yhteensä korkeintaan 55 pennun enimmäismäärä seuraavan PEVISA:n yhteyteen (1.1.2006-31.12.2010). Saman yhdistelmän uusimista ei suositella.

Luonne ja käyttöominaisuudet:

Tavoite: Lyhytkarvaisen saksanseisojan luonne säilyy terveenä ja rodunomaisena.

Tavoite: Yhä suurempi osuus rodun kannasta käy KAER-kokeissa ja näyttelyssä sekä Junkkari -katselmuksessa, joista muiden tietojen ohella tulee tietoa myös koirien luonteesta.

Tavoite: Kaikki seuraavalla 5-vuotiskaudella jalostukseen käytettävät lyhytkarvaiset saksanseisojat on palkittu sekä KAER-kokeissa (tai vastaavissa rodunomaisissa käyttökokeissa muissa maissa) että näyttelyssä.

Terveys:

Tavoite: Seuraavalla 5-vuotiskaudella yhä suurempi osa kauden aikana rekisteröidyistä koirista käy lonkkakuvissa.

Ulkomuoto:

Tavoite: Lyhytkarvaiset saksanseisojat osallistuvat laajemmalla rintamalla Junkkariin ja näyttelyihin ulkomuodon arvostelemiseksi. Ulkomuodon kehitystä seuraavat sekä jalostus- että ulkomuototuomaritoimikunnat. Urossuosituksissa keskitytään myös oikean rotutyypin vaalimiseen.

Jalostusmateriaalin laatu ja yhteisiin tavoitteisiin sitoutuminen:

Tavoite: Kaikki jalostukseen käytettävät lyhytkarvaiset saksanseisojat täyttävät jalostuskoirille asetetut perusvaatimukset. Avoimuuden lisääntyminen kasvattajien, koiranomistajien ja jalostustoimikunnan välillä.

Keinot tavoitteisiin pääsemiseksi:

Rodun terveystilannetta seurataan Saksanseisoja-lehdessä ja rotujärjestön kotisivuilla julkaistavien terveystilastojen avulla. Kasvattajia kannustetaan pennunomistajiensa aktivoimiseen lonkkakuvausten suhteen. Yksi suositeltava keino on pennun hinnan sovittaminen niin, että kasvattaja palauttaa esim. puolet lonkkakuvausten hinnasta kuvauksen toteuduttua.

Rodun harrastajien yhteishenkeä pyritään ylläpitämään ja kehittämään vuosittain järjestettävien vuosikokouksen yhteydessä pidettävän roturyhmäkokouksen ja muiden vapaamuotoisten tapaamisten avulla. Samalla harrastajat voivat kannustaa toinen toistaan koiran koulutuksessa ja kokeisiin osallistumisessa. Levitetään tietoutta hyvin koulutetun koiran kanssa metsästämisestä nautittavuudesta varsinkin nuorten koirien omistajille kannustimeksi koulutusasioissa.

Seurataan rodun koe- ja näyttelytuloksia sekä mahdollisia luonnetestituloksia tai luonnemerkintöjä KAER-kokeiden/näyttelyiden yhteydessä Saksanseisojakerhon tietokannan ja vuosikirjan avulla. Autetaan vuosikirjan kehittämisessä yhä informatiivisempaan suuntaan.

Avustetaan laadukkaiden pentujen tuontia käyttökokeissa palkituista terveistä ja hyväluonteisista vanhemmista kannan geenipohjan laajuuden ylläpitämiseksi. Kotimaisia kasvattajia rohkaistaan ja opastetaan myös ulkomaisten urosten käyttöön kasvatustyössään.

7. TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA

Rotujärjestön jalostustoimikunta on ensisijaisesti se elin, joka seuraa lyhytkarvaisen

saksanseisojan terveystilannetta sekä koe- ja näyttelytuloksia. Rotujärjestö on velvollinen huomioimaan tavoiteohjelman tavoitteet jokavuotisessa toimintasuunnitelmassaan.

Laaditaan vuosittain tilastoja, joiden avulla seurataan rodun kehityksen suuntaa. Vuosikokouksen yhteydessä pidettävien roturyhmien kokouksissa jäsenistölle tiedotetaan rodun tilasta ja kehityksen suunnasta. Rotujärjestön uusi avoimuuden teema on jo käytössä. Toiseksi viimeisenä voimassaolovuonna tulee jalostuksen tavoiteseikoista tehdä yhteenvedot ja johtopäätökset siitä onko päämäärä saavutettu. Näiden tietojen pohjalta korjataan seuraavan viisivuotiskauden tavoiteohjelmaa, jotta haluttu tavoite saavutettaisiin.

Jalostuksen tavoiteohjelma julkaistaan rotujärjestön internetsivuilla ja sitä päivitetään tarvittaessa, kuitenkin ainakin kerran viidessä vuodessa.

8. LÄHTEET

Kirjalliset lähteet:

Club Francais du Braque Allemand. Kirjallinen tiedonanto 2004.

Deutch Kurzhaar Verband. Tilastot. Kirjallinen tiedonanto, maaliskuu 2005.

Fossum ym. 2002. Small Animal Surgery. 2nd edition, Mosby.

GSP in Australia. Starow Margaret. Kirjallinen tiedonanto 21.3.2005.

Heikkinen, Pekka ja Naumanen Raija. 2005. KAER-kokeet. Kirjallinen tiedonanto 11.01.2005.

Mäki, Katariina. 2004. Jalostuksen tavoiteohjelma (JTO). Jalostustoimikuntien neuvottelupäivä, Espoo, 31.1.2004.

Nielen, Janss ja Knol 2001. Heritability estimations for diseases, coat colour, body weight and height in a birth cohort of Boxers. American Journal of Veterinary Research 62 (8): 1198-1206.

Norsk Vorstehhundklubb. Kirjallinen tiedonanto 11.2.3005.

Paatsama, S. 1991. Suuri Suomalainen Koirakirja. Otava.

Peltonen, Martti. 2004. Saksanseisojilla esiintyneet viat ja sairaudet. Kirjallinen tiedonanto joulukuun 2004.

Rouhiainen, Jukka. 2005. Seisojan tavoiteltava luonne. Kirjallinen tiedonanto tammikuu 2005.

Saksan Metsästyskäyttökoiraliitto r.y.. 2001. Liiton jalostuskokeiden säännöt (VZPO). Käännös: Günter Schwab, 2002.

Saksan Metsästyskäyttökoiraliitto r.y.. 1996. Liiton jalostuskokeiden säännöt (VGPO). Käännös: Günter Schwab, 2003.

Saksanseisojakerho r.y. 2004. Tilastokooste. Tilastot 1991-2005.

Saksanseisojakerho r.y. 1999. Mannermaisat kanakoirat - rotumääritelmiä

Saksanseisojakerho r.y., jalostustoimikunta.2004. Jalostuskoirien laatuvaatimukset.

Saksanseisoja-lehti 4/2004.

Svenska Vorstehklubben. 2004. Kirjallinen tiedonanto 17.2. 2005.

Sähköiset lähteet:

www.kennelliitto.fi Koiranet-tietokanta.

www.saksanseisojakerho.fi Saksanseisojakerho r.y.:n internet-tietokanta.